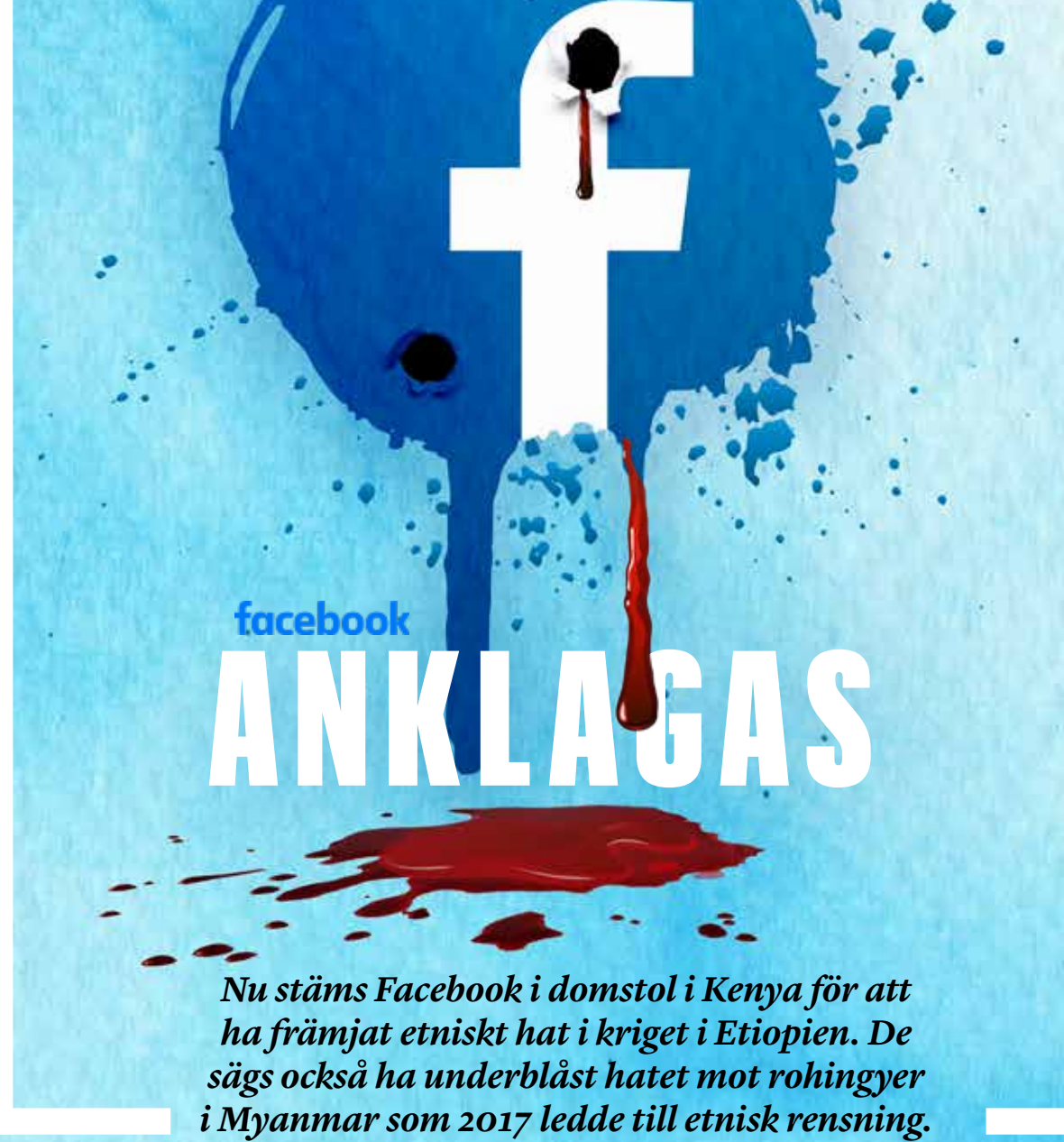

Amnesty

NR 1
2023

press

AMNESTY PRESS NUMMER 1 2023 En oberoende tidning om mänskliga rättigheter från Amnesty International

facebook

ANKLAGAS

Nu stäms Facebook i domstol i Kenya för att ha främjat etniskt hat i kriget i Etiopien. De sägs också ha underblåst hatet mot rohingyer i Myanmar som 2017 ledde till etnisk rensning.

Förfallet i Mexiko

Varje år runt 26 september brukar ett skakande drama i Mexiko uppmärksammas. Det var den 26 september 2014 som 43 manliga lärarstudenter försvann i staden Iguala i delstaten Guerrero. Deras skola var känd för militant aktivism och en våldsam sammanstötning med polisen ägde rum den ödesdigra dagen. Studenterna uppges ha planerat att resa till Mexico City för att delta i den årliga protesten i samband med årsdagen av massakern vid Tlatelolco 1968.

Studenternas försvinnande i Iguala har fått stor uppmärksamhet även utanför Mexikos gränser. Interamerikanska människorättskommissionen konstaterade i en rapport 2015 att militären och den lokala polisen var inblandade i försvinnandet. I december 2018 tillsatte den nyvalde presidenten *Andrés Manuel López Obrador* en sanningskommission och lovade att utreda ansvaret från myndigheterna, inklusive militären.

Allt fler detaljer har framkommit och i augusti 2022 uppgav *Alejandro Encinas*, som leder sanningskommissionen, att det fanns uppgifter om att sex av de 43 studenterna hölls fångna i en lagerlokal i dagar och sedan överlämnades till ett lokalt armébefäl som beordrade att de skulle dödas.

En special utredningsenhet, UEILCA, skapades 2019 för att hitta de skyldiga till de 43 studenternas försvinnande. Den 27 september 2022 avgick

ULF B
ANDERSSON

Chefredaktör

FOTO: SANDRA JOHNSON

enhetens åklagare *Omar Gómez Trejo* och fördömde försöken att påverka utredningen. Mexikos federala åklagarmyndighet FGR hade vägrat att utfärda arresteringsorder på 21 personer, varav 16 militärer.

Amnesty International har under många år krävt att myndigheterna utreder vad som hänt med studenterna och Amnestys chef i Mexiko, *Edith Olivares Ferreto*, sade den 29 september 2022 att fortsatta bakslag i undersökningen inte kan tolereras:

– Den mexikanska staten måste skapa förutsättningar för framsteg i processen.

Tusentals människor försvinner varje år i Mexiko. Under president *Andrés Manuel López Obradors* tid vid makten beräknas antalet uppgå till över 36 000 personer. Kvinnor utsätts för så kallad femicid, att de mördas för att de är kvinnor, och enligt officiella siffror mördades under 2021 omkring 3 700 kvinnor. Ytterst få av förövarna ställdes till svars.

Den organiserade brottsligheten samarbetar inte sällan med korrupta politiker och militären, som övertagit en del av polisens uppgifter, kan döda med nästan total straffrihet. Mexiko är ett av världens farligaste länder för journalister och många utsätts för attentat eller mördas när de försöker göra undersökningar.

AMNESTY PRESS är ett forum för information och diskussion kring mänskliga rättigheter samt de områden som faller inom ramen för Amnestys globala och övergripande prioriteringar. Amnesty Press leds av en självständig redaktör som också är ansvarig utgivare. Artiklar representerar inte nödvändigtvis Amnestys åsikter. Det gäller även annonsmaterial, till exempel bilagor. Amnesty Press utges av Amnesty International, svenska sektionen.

REDAKTION: Ulf B Andersson, redaktör, ansvarig utgivare. Malin Engman (layout), Lisa Olsson (sociala medier). GRAFISK FORM/AD: A4/Lotta Lundin. REPRO: A4/Lotta Lundin. ADRESS: Box 4719, 116 92 Stockholm. TELEFON: 08-729 02 00, fax: 08-729 02 01. E-POST: ap@amnesty.se HEMSIDA: amnestypress.se SVENSKA SEKTIONEN: Plusgiro 900072-0, bankgiro 900-0720.

PRENUMERATION: 200 kr. TRYCKERI: V-TAB AB, Vimmerby, 2023. PRESSLÄGGNING: 7 mars 2023. Ut kommer med fyra nummer 2023. MANUSSTOPP 2/2023: 8 maj 2023. HOS LÄSARNA: 9 juni 2023. ISSN: 0284-7108. Detta nummer trycks i 74 597 exemplar. ANNONSER: annonser@amnesty.se OMSLAG: Lotta Lundin

8

FOTO: GETTY IMAGES

KLIMATKRISENS OFFER

8 I augusti 2022 drabbades Pakistan av översvämningar utan motstycke. En tredjedel av landet låg under vatten.

ABORTTABU SKA BRYTAS

20 Färöarna har ännu kvar abortlagar som begränsar möjligheten att göra abort och många tvingas åka till Danmark.

FACEBOOK ANKLAGAS

30 Nu har Facebook stämts i domstol i Kenya anklagad för att ha underblåst etniskt våld i inbördeskriget i Etiopien.

DESSUTOM

6

GODA NYHETER
Nya translagar i Finland och Spanien

28

NU
Ryska krigsbrott i Mali

44

SÅ GICK DET SEN
Från president till domstol

ORBÁNS MEDIEEXPANSION

38 I Ungern har kontrollen över medierna hjälpt *Viktor Orbán* att vinna fyra val i rad. Nu köper han upp medier runtom i Europa.

GRIPANDE OM KOBANE

48 Turkiet vill att Sverige stämplar kurder i norra Syrien som terrorister. *Manal Masri* berättar i en ny film om försvaret av Kobane mot IS.

DEN ARABISKA VÅRENS SLUT

NÄR FOLKLIGA PROTESTER i Tunisien i januari 2011 tvingade bort landets diktator **Ben Ali** inleddes det som kallades "den arabiska våren". Medan andra länder i Mellanöstern och Nordafrika snart såg inbördeskrig och nya diktaturer var Tunisien länge ett hoppfullt undantag. Men det har gått utför även där sedan **Kaïs Saïed** blev president 2019.

I februari har situationen förvärrats ytterligare. Kaïs Saïed har sedan tidigare tagit kontrollen över rättsväsendet och avskedat minst 57 domare. Den 14 februari stormades den viktigaste privata radiostationen "Mosaïque FM" och chefen, **Noureddine Boutar**, greps. Minst tolv oppositionella politiker och aktivister greps under några få dagar och Kaïs Saïed gick i ett TV-tal ut och förklarade att de var "terrorister" och "förrädare".

– President Saïed måste stoppa denna politiskt motiverade häxjakt, krävde **Heba Morayef**, chef för Amnesty's avdelning för Mellanöstern och Nordafrika, den 17 februari.

När den tunisiska fackföreningsrörelsen UGTT den 18 februari organiserade en demonstration mot re-presionen var Europafackets generalsekreterare **Esther Lynch** en av talarna. Hon krävde bland annat att fackföreningsledaren **Anis Kaabi** skulle frigges. Esther Lynch fick 24 timmar på sig att lämna landet.

Kaïs Saïed har också hävdade att Tunisien är utsatt för en konspiration där agenter och förrädare betalas av utlandet. Efter ett tal, där presidenten hävdade att migranterna hotar den arabisk-muslimska identiteten i Tunisien, rapporterades om rädsla migranter och att attacker förekommit mot migrantarbetare hem. Studenter från afrikanska länder vågar inte längre gå ut.

I Tunis samlades den 25 februari demonstranter från Journalistunionen och andra civilsamhällsorganisationer och ropade "Nej till rasism" och "Solidaritet med migranter".

ULF B ANDERSSON

FOTO: FAUQUE NICOLAS/IMAGES DE TUNISIE/ABACA/SHUTTERSTOCK/TT

TVÅ FÅNGAR FRIA

 USA. Den 24 februari meddelades att de två pakistanska bröderna **Abdul** och **Mohammed Rabban** hade landat på flygplatsen i Pakistans huvudstad Islamabad. De greps i Pakistan 2002, misstänkta för kontakter med al-Qaida, och satt sedan i ett av CIA:s hemliga fängelser innan de skickades till USA:s fängläger på Guantánamobasen på Kuba. Där har de tillbringat över 20 år utan att åtalas.

Mushtaq Ahmed Khan, ordförande i människorättskommittén i den pakistanska senaten, välkomnade att de bägge bröderna hade frigivits.

Det finns nu kvar 32 fångar på Guantánamobasen. **IIII**

FRIGIVEN. **Yasaman Aryani**.

KVINNORÄTTSAKTIVISTER
FRIGIVNA I IRAN

 IRAN. Den 15 februari kom beskedet att **Yasaman Aryani** (som var ett av Amnestys fall i "Skriv för frihet" 2019) och hennes mamma **Monireh Arabshahi**, hade frigivits från fängelse i Iran. De publicerade en video där de sade att de var tacksamma "för alla som har kämpat för vår frihet och för alla oskyldiga kvinnor vars oskyldiga blod orättvist har spillts i kampen för Irans frihet. Kvinna, liv, frihet!".

De dömdes 2019 till långa fängelsestraff för bland annat "anstiftan och medhjälp till korruption och prostitution". Den 8 mars 2019 hade de delat ut blommor till kvinnliga passagerare på ett förortståg i Irans huvudstad Teheran som en protest för rätten att slippa bära huvudduk, vilket är obligatoriskt i Iran. **IIII**

Spanien inför nya lagar för konststillhörighet

DEN 16 FEBRUARI röstade deputeradekammaren i Spanien igenom nya lagar som gav eko långt utanför Madrid. Spanien blev det första landet i Europa som kommer ge anställda med svår mensvärk rätt till betald sjukledighet mot uppvisande av läkarintyg. Omkring en tredjedel av spanska kvinnor lider av svår mensvärk.

– En historisk dag för feministiska framsteg, skrev jämställdhetsministern **Irene Montero** på twitter.

Hon kommer från vänsterpartiet Podemos och fick igenom lagen med 185 mot 154 röster. Liknande lagar finns i några få länder, däribland Japan, Indonesien och Zambia.

En av Spaniens största fackföreningar, CCOO, stödjer lagen medan UGT varnar för att lagen om ledighet vid mensvärk kan stigmatisera kvinnor och begränsa deras möjligheter på arbetsmarknaden, vilket också högeroppositionen ansåg.

Parlamentet röstade också för att stärka möjligheten att få göra abort på statliga sjukhus där många läkare vägrar utföra abort av etiska eller religiösa skäl. Läkare som skriftligt har anfört samvetseskäl ska dock inte tvingas utföra abort. Enligt den nya lagen kommer 16- och 17-åringar ges rätt att göra abort utan tillstånd från föräldrar.

Den mest kontroversiella lagen som till sist togs den 16 februari handlade om konststillhörighet. Det har varit flera tu-

JUBEL. Spaniens jämställdhetsminister **Irene Montero** firar den 16 februari med hbtqi-aktivister utanför parlamentet i Madrid sedan en ny konststillhörighetslag fått ja.

FOTO: SUSANA VERA/REUTERS/TT

rer i parlamentet innan den nya translagen kunde antas med 185 röster för och 154 emot. Enligt den nya lagen kan alla personer från 16 års ålder ansöka om juridiskt könsbyte utan krav på läkarutlåtande om könsdysfori. Det tidigare kravet på hormonbehandling slopas. Barn över 14 år kan göra samma sak om de har föräldrarnas medgivande och barn mellan 12 och 14 år kan tillåtas göra juridiskt könsbyte

efter domstolsbeslut.

Den nya translagen har splittrat regeringen då delar av socialistpartiet PSOE varit motståndare och den spanska feministrörelsen har varit djupt splittrad.

Aven i Finland har en ny translag antagits i riksdagen efter en lång och hätsk debatt. Den 1 februari röstade 113 för och 69 emot lagen som ger möjlighet för alla över 18 år

att byta juridiskt kön efter en anmälan och 30 dagars väntetid. Amnesty välkomnade beslutet om den nya lagen. År 2017 var Finlands translag en del av organisationens globala kampanj "Skriv för frihet".

I Sverige kräver Amnesty och RFSL att en ny konststillhörighetslag läggs fram av regeringen.

ULF B ANDERSSON

JOURNALIST FRIGIVEN

 JEMEN. Den 7 december frigavs journalisten **Younis Abdelsalam** efter ha suttit fängslad sedan 4 augusti 2021. Han greps av houthirörelsen som sedan 2014 kontrollerar Jemens huvudstad Sanaa och hölls fängslad i säkerhetstjänstens häkte utan att något åtal väcktes.

Younis Abdelsalams bror tackade i ett meddelande Amnesty för att ha kampanjat för frigivning. **IIII**

Younis Abdelsalam

FOTO: PRIVAT/AMNESTY

ABORTFÖRBUD OMRÖVAS

 MALTA. Europas strängaste abortlag (se Amnesty Press nummer 3/2020) kan vara på väg att mildras. I Malta har nu det styrande Labour-partiet presenterat ett lagförslag där abort kan bli tillåtet om kvinnans liv är i fara eller hälsan allvarligt hotas. Förslaget kommer efter ett uppmärksammat fall där en gravid turist från USA fick evakueras för abort till Spanien efter en livshotande blodförgiftning.

Maltas premiärminister Robert Abela betonade dock i en parlamentsdebatt i november 2022 att abort inte kommer tillåtas utom vid dessa undantag och att den som bryter mot lagen kommer att straffas. Enligt Malta Today var debatten hätsk och Adrian Delia, tidigare ledamot för oppositionspartiet, Nationalistpartiet, anklagade regeringen för att deras förslag kommer leda till "urskillningslöst dödande av våra barn". **IIII**

Rätt riktning."

Tigere Chagutah, chef för Amnestys avdelning för östra och södra Afrika, välkomnade den 24 februari att Botswana och Namibia enats om fri rörlighet över gränsen och uppmanade andra länder i SADC att följa exemplet.

DÄR VATTNET FLYTER ERAM

I augusti 2022 låg 30 procent av Pakistan under vatten till följd av den värsta översvämningen i landets historia. Fortfarande är 20 miljoner människor i behov av humanitär assistans samtidigt som vattnet på många platser är kvar. Snart är det åter dags för monsunsäsongen.

TEXT OCH FOTO: JACOB ZOCHERMAN

PAKISTAN

HUVUDSTAD:
Islamabad

POLITIK:
Del av Brittiska Indien fram till 1947 då Indien och Pakistan bildades efter en blodig delning där omkring tio miljoner människor tvingades fly. Den olösta frågan om Kashmirs status ledde 1947-1948 till krig mellan Indien och Pakistan. 1965 utkämpades ett nytt krig och konflikten när Östpakistan blev Bangladesh ledde 1971 till ett nytt krig. Inrikespolitiken i Pakistan har präglats av perioder av militärdiktatur och en bräcklig demokrati. Den pakistanska talibanrörelsen TTP har återupptagit sin väpnade kamp mot regeringen.

YTA: 881 913 km²
(Sverige: 449 964 km²).

BEFOLKNING:
243 miljoner.

AFGHANISTAN

Islamabad

PAKISTAN

INDIEN

Sindh

”Det var den bästa dagen i mitt liv, säger *Inait Mumthaz*. Hon målar med orden när hon berättar om bröllopet då hon gifte sig och återskapar en bild av fest med mat som grillas över öppen eld och människor från trakten som dansar. Hon berättar om verkligheten när den är som bäst, när tillvaron är fylld av kärlek, trygghet och inramad av människor man tycker om på den plats man kallar hemma. Men när hon nu i december 2022 blickar ut från den enkla boningen på den lilla höjden i byn Kanchi Panyal där bröllopet ägde rum finns knappt något kvar överhuvudtaget.

– Vattnet rusade fram, berättar *Abdul Razzaq*.

Inait Mumthazs granne Abdul, minns tillbaka till den ödedigra dagen i augusti 2022 då allt rämnade. Regnet vräkte ner utan uppehåll och vattnet hade stigit runt byn för varje dag som gått, men ändå var Abdul inte orolig då byn hade varit utsatt för översvämningar tidigare. Men snart fick Abdul och grannarna höra att sjön, Lake Manchar, en av Sydasiens största, höll på att svämma över. Sjöns fördämningar, som kontrollerade tillflödet till bevattningskanalerna, höll på att brista vilket skulle innebära enorma flodvågor i de små kanalerna, bland annat i den som rinner några hundra meter från byn. Skulle det ske, skulle det

MINNS EN ANNAN TID. Inait Mumthaz med dottern Rihanna och väninnan Shamchad Khatoum i ett av de få husen i byn Kanchi Panyal som klarade sig efter regnen.

inte bara bli översvämning i Kanchi Panyal, hela byn skulle jämnas med marken.

Pakistan, världens sjätte folkrikaste land med över 240 miljoner invånare, ligger som en smältdegel mellan Indien och Afghanistan där influenser från både öst och väst skapar ett myller av sällan skådat slag. Landet gränsar även till Iran och Kina vilket utgör en geopolitisk hotspot.

Pakistans landsfader *Mohammad Ali Jinnah*, som var den bidragande faktorn till självständigheten 1947, beskriver Pakistans födelse som ”berättelsen om upphöjda mänskliga ideal och kamp för överlevnad mot alla odds och svårigheter”. Sedan självständigheten har landet upplevt både

uppgång och fall och ses ofta av väst och USA som en allierad framför allt i dess kamp mot terrorism men Pakistan har även mycket goda relationer med bland annat Kina, Turkiet och Saudiarabien.

Monsunen, källan till livet i den här delen av världen, som normalt startar i juni och slutar i september, började 2022 som under normala år. Abdul Razzaq jobbade som vanligt i sitt arbete som byggnadsarbetare och många av grannarna planterade ris på

fältet där de jobbade, jorden var perfekt och prognoserna pekade mot ett bra skördeår.

Sindh, där Kanchi Panyal ligger, är en av landets fyra provinser, och går under namnet ”Pakistans kornbod”. Här produceras mycket av landets vete, ris och bomull. På satellitbilder ser Sindh-provinsen ut som ett gigantiskt grönt schackbräde, med rutor av odlingsmark omringat av bruna jordvallar som ska skydda mot vatten under monsunen. Från marknivå syns ett helt platt landskap där man endast skymtar några träd, kraftledningsstolpar, horisonten och

HEMLÖSA. Abdul Razzaq tillsammans med sina fem barn förlorade allt när bevattningskanalen svämmade över och vattenmassorna förstörde stora delar av byn Kanchi Panyal.

DUBBELT DRABBAD. Haji Muhammad fick en hjärtattack när fördämningarna släppte. Här visar han sitt EKG som togs vid tiden då han kom in akut till sjukhuset.

VATTENSJUKT LAND. Sindh-provinsen, Pakistans kornbod, har tagit stor skada av översvämningen.

- bevattningskanalerna som bryter av det gröna. Men ju längre monsunen pågick desto mer regnade det och snart gick det upp för bedömare att 2022 års monsun skulle bli värre än vad de tidigare hade skådat.
 - Vi fick 30 minuter på oss att evakuera, berättar Abdul Razzaq.

moskén informerades de av regerings-tjänstemän att fördämningarna var på väg att brista. I efterhand har byborna fått höra att de sprängdes för att sänka nivån i sjön och på så sätt rädda de odlingsmarker som låg närmare och som ägdes av personer med politiska kopplingar och kontakter. Men oavsett vad som hände, kom ofantliga mängder vatten att svepas ner i den lilla bevattningskanalen utanför byn.

Medan Abdul Razzaq, frun och deras fem barn räddade sig själva och var på väg bort i en båt spolades inte bara deras hem och de omkringliggande fältens grödor bort, utan samtidigt hamnade en tredjedel av deras land under de enorma vattenmassorna, till följd av regnet och Lake Manchars stigande vattennivåer. Senare skulle det visa sig att över 30 miljoner människor

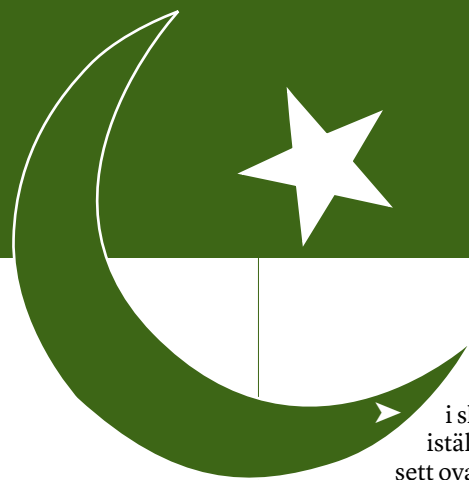
SJÖDJUPT. I närheten av Indusfloden och de bevattningskanaler där slussarna gick sönder är vattendjupet mellan 2–4 meter. Här utanför Dadu djupt nog för några badande kor.

drabbades av den värsta översvämningen någonsin i Pakistans historia.

Miljoner hus förstördes. Och bara i Sindh sveptes en halv miljon boskap med i vattenmassorna och försvann i vad som snart skulle se ut som ett marklöst land där horisonten blev det enda som syntes då nästan allt annat i Sindh låg under vatten.

– Vi förlorade allt och min farbror fick en hjärtattack när vattnet kom, berättar Abdul Razzaq.

Den 26 augusti utlyste pakistanska regeringen undantagstillstånd i landet och meddelade att över 900 människor omkommit. Samtidigt rapporterades att Indusfloden svämmat över sina breddar. Samma satellitbilder som tidigare visade ett grönt schackbräde visade

i slutet av augusti något som istället påminde om havet sett ovanifrån. I december 2022 är mycket av vattnet kvar. 20 miljoner människor är i fortsatt behov av humanitär assistans och hunger, vattenburna sjukdomar och otjänligt dricksvatten är nu vardag för många. Enligt Pakistans katastrofmyndighet förstördes tre miljoner hektar odlingsmark vilket motsvarar en yta stor som Småland. I november 2022 uppskattades antalet dödsoffer till över 1 700.

För många i Sindh som jobbade på fälten har möjligheten att förtjäna sitt levebröd gått upp i rök då många av fälten fortsatt står under vatten. För de som arbetade på fälten och en stor del av daglönarna i Sindh innebär det att de måste söka sig längre bort och leta efter andra jobb.

Men för Abdul Razzaq är det svårt att ta sig från byn då den fortfarande är nästan helt omringad av vatten och de flesta vägar inte längre finns kvar.

De dagar han inte är och söker jobb samlas han och männen i byn för att försöka bygga upp det som förstörts.

De samlar ihop lera för att konstruera hus tillsammans med de tegelstenar som blivit kvar.

Inne hos Inait Mumthaz hörs männens röster när de småpratar och klafsar runt i leran. Inne i den svala luften pratar Inait och väninnan *Shamchad Khatoum* om räddningen, om hur de hämtades med båt innan det kom "en jättehög våg som förstörde allt". De pratar även om framtiden. De ler åt den, på ett annat sätt än många andra av de som drabbats av översvämningen, gör. För Shamchad Khatoums son har bestämt sig.

– Han vill gifta sig om några veckor. Inte i ett på förhand bestämt äktenskap, utan han vill bestämma själv och gifta sig av kärlek, säger Shamchad Khatoum.

SÄKRA VALLAR. Miljoner människor blev hemlösa efter översvämningen 2022. Idag har många sökt sin tillflykt till högre belägna platser, ofta vid vägkanter då många vägar är byggda på vallar runt de omkringliggande fälten.

Byn som nästan är utplånad kommer trots det snart att återigen klä sig i festens skrud. Bröllopet kommer äga rum där trots att mamma Shamchad egentligen ville vänta med det tills byn kommit på fötter igen.

– Min son vill inte vänta, samtidigt har vi fått pengar av Röda Korset, så vi ska använda pengarna till festen, säger hon.

Även om det är feststämning och vattnet har börjat dra sig undan på sina ställen och byborna snart hoppas kunna börja plantera på de omkringliggande fälten, finns det ett problem. För även om vattnet försvinner så innebär det inte att det automatiskt blir som förut.

– Det kommer ta flera år innan vi får en bra skörd igen, berättar *Abdul Rahzid*, en av Sindhs många jordägare.

Abdul Rahzid äger flera hektar med odlingar och har hundratals arbetare på sina fält.

– Som jordägare kommer vi att klara för- ➤

FARLIGT VATTEN. Hudsjukdomar, diarré och malaria har ökat lavinartat i takt med att det stillastående vattnet legat kvar. På vissa platser har även kolera förekommit och rent dricksvatten är en bristvara i Sindh-provinsen.

+ PAKISTAN FÅR STÖD

DEN 9 JANUARI HÖLLS en konferens i Genève för att diskutera bistånd till Pakistan efter översvämningarna. Inför mötet hade Pakistan uppgett att det behövs 80 miljarder kronor men landet fick löften om 90 miljarder.

– Världen står vid Pakistans sida, konstaterade vice utrikesminister *Hina Rabbani Khar* i Genève.

FN:s generalsekreterare *António Guterres*, som besökte Pakistan i september, sade i sitt tal vid konferensen att "inget land förtjänar att drabbas av det som hände Pakistan":

– Vi måste vara ärliga om den brutala orättvisan i förluster och skador som klimatförändringarna orsakar i utvecklingsländerna. Om det finns något tvivel om detta – åk till Pakistan. Förödelsen – från översvämningar och torka till cykloner och skyfall – orsakad av klimatförändringar är på riktigt. Pakistan orsakade inte klimatförändringarna men får leva med dess värsta effekter.

Amnesty International har pekat på att Pakistan har stått för 0,4 procent av de historiska utsläppen sedan 1959 men är ett av de mest sårbara länderna när det gäller klimatförändringarna. Amnesty välkomnade beskedet i Genève om stöd till Pakistan.

– Det får dock inte stanna vid att döva dåligt samvete utan de stater som bär det största ansvaret för klimatförändringarna måste reducera sina utsläpp och fasa ut fossila bränslen, sade Rimmel Mohy-din, kampanjansvarig vid Amnestys avdelning för Sydasiens.

ULF B ANDERSSON

ÅTERUPPBYGGNAD. Som byggnadsarbetare försöker Abdul Razzaq tillsammans med sina grannar bygga upp det som förstörts.

SALTKRISTALLER. När saltet blir kvar i jorden tar det flera år innan skördarna återhämtar sig till normala nivåer.

► lusterna men för arbetarna blir det värre då det inte kommer att finnas lika mycket jobb för dem, fortsätter han.

De är svåra att skönja med ögat på fälten där vattnet försvunnit. Men om man sätter sig på knä och tittar ordentligt så ser man dem. Kristallerna. De bildar vackra mönster och i solens sken påminner de om när man tittade in i sina egenbyggda kalejdoskop man byggde i skolan som barn. Dock kan kristallerna bli skillnaden mellan liv och död för många av jordbrukarna och daglönarna i Sindh då det är saltkristaller som uppstått när avdunstningen varit större än nederbörden. Koncentrationen av de joner (salter) som finns i markvätskan ökar när vattnet avdunstar och jonerna blir kvar i marken. Detta leder till att kvaliteten på jorden försämras.

OLYCKSRISK. På en del platser utgör vattnet en stor fara för många då en majoritet inte kan simma.

– Ofta kan man inte återställa saltanrikade jordar till högproduktiv odling igen, vilket naturligtvis är mycket allvarligt i Pakistan som redan har stora behov att öka matsäkerheten, säger *Jennie Barron*, professor på Sveriges lantbruksuniversitet.

På Abdul Razhids fält skördas sockerrören som klarade sig från översvämningen. Men de är små till växten och kommer inte inbringa den inkomst de brukar göra. Och Abdul vet att hans arbetare måste jobba hårt på hans mark för att kunna återställa den till sina glansdagens skick.

– Med systematiskt arbete under decennier kan man minska en jords salthalt till exempel genom att laka ut (dränera) saltet genom att vattna mycket och samtidigt ha tålig vegetation runt odlingsmarken som inte transporterar upp salt från underliggande skikt, fortsätter Jennie Barron.

När eftermiddagens tryckande värme börjar avta har männen arbetat färdigt med byggandet. Sorlet från kvinnor och barn som förbereder kvällens mål mat är behagligt. Några presenningar fladdrar i vinden från byns många temporära hushåll.

Abdul Razzaq och hans familj samsas alla under en presenning. De sover på marken och barnen gnyr under nätterna då de fryser. När kvällen och natten kommer drömmer Inait Mumtaz sig tillbaka till tiden då hon gifte sig.

Shamchad Khatoum tänker på den kommande festen för sin son.

Abdul Razzaq sluter ögonen på den hårda marken.

– Jag är så trött på kvällarna att jag sover utan att vakna av något, säger han. IIII

FRAMTIDA HOT. Abdul Razhid, markägare ut-
anför Sanghar är orolig för de som arbetar på
hans fält och han försöker ge dem så mycket
jobb han kan även om möjligheterna minskar
på grund av att marken försaltats efter att
vattnet dunstat och försämrat jordkvaliteten
för kommande års skördar.

VAR ÄR IDRIS ARSAMIKOV?

RYSSLAND. Den 15 februari greps **Idris Arsamikov** på Domodedovo-flygplatsen i Moskva och de ryska myndigheterna skickade honom till Tjetjenien. Han flydde förföljelsen av påstått homosexuella i Tjetjenien, då han hade fängslats och torterats, och fick 2018 asyl i Nederländerna. Förra året återvände han till Tjetjenien för att delta i

begravningen av sin far. Efter att ha gripits och torterats flera gånger i Tjetjenien lyckades han ta sig till Moskva men stoppades och tio internationella och ryska människorättsorganisationer, däribland Amnesty, FIDH, Human Rights Watch och Memorial uttryckte den 27 februari oro för Idris Arsamikovs liv och säkerhet. **||||**

FOTO: ATTILA HUSEJNOW/SOPA/TT

PROTEST. I Polens huvudstad Warszawa samlades demonstranter den 22 januari utanför den ryska ambassaden och satte upp en symbolisk tribunal för att döma ryska ledare för anfall mot Ukraina.

”Pedofili norm i väst”

Den 21 februari höll Rysslands president **Vladimir Putin** tal inför årsdagen av Rysslands angrepp på Ukraina. Han gick till hårt angrepp mot väst där målet sägs vara att splittra familjer: ”Titta på vad de gör mot sitt eget folk: Förstör familjer och kulturella och nationella identiteter och perversionen att förgripa sig mot barn, hela vägen upp till pedofili, läggs nu fram som norm... och präster tvingas välsigna samkönade äktenskap.”

OFÖRÄNDRAT STÖD I FN

FN. Den 23 februari röstade FN:s generalförsamling återigen om en resolution om Ukraina. När FN:s säkerhetsråd inte kan fatta beslut, som i fallet Ukraina på grund av Rysslands veto, kan generalförsamlingen inkallas till en extra session för att fatta beslut, som dock inte blir bindande för de 193 medlemsstaterna.

Rysslands anfall mot Ukraina blev elfte gången i FN:s historia, och första gången sedan 1997, som generalförsamlingen samlats till extra session. Vid mötet 2 mars 2022 röstade 141 länder för att kräva att Ryssland drog tillbaka sina militära styrkor i Ukraina.

Efter en lång debatt antogs den 23 februari en ny resolution som kräver att Ryssland ”omedelbart, fullständigt och villkorslöst” drar tillbaka sina militära styrkor från ukrainskt territorium. I resolutionen uttalas stöd till Ukrainas ”suverä-

nit, självständighet, enhet och territoriella integritet” inom landets ”internationellt erkända gränser”.

Vid årets möte röstade 141 länder för resolutionen. Sju länder; Belarus, Eritrea, Mali, Nicaragua, Nordkorea, Ryssland och Syrien röstade nej. Förra året fick Ryssland stöd av fem länder men i år valde också Eritrea och Mali att stödja Ryssland.

Bland de länder som lade ner sina röster fanns Etiopien, Indien, Iran, Kina, Kuba, Pakistan, Sri Lanka, Sydafrika och Uganda. **||||**

FOTO: GETTY IMAGES

”Vladimir Putin har blod på sina händer”

RYSSLAND/UKRAINA.

I samband med ettårsdagen av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina betonade Amnesty International att det internationella samfundet måste ta fram en kraftfull plan för att säkerställa att rättvisa skipas för de som drabbats av Rysslands angreppskrig mot Ukraina.

– Under ett år av angreppskrig har Ukrainas civilbefolkning fått utstå ofattbara fasor. Låt oss vara tydliga: **Vladimir Putin** och hans krigsmakt har blod på sina händer, sade **Agnès Callamard**, Amnesty Internationals general-sekreterare.

Sedan invasionens början den 24 februari 2022 har Amnesty dokumenterat krigsbrott, inklusive angrepp på civil infrastruktur och blockader mot nödhjälp till civilbefolkning. Boende i krigsdrabbade områden har utsatts för konstanta angrepp och ofta fått leva utan el, vatten och värme. I rysk-ockuperade områden har många ett desperat behov av hu-

manitärt bistånd eller sjukvård, men förvägras rätten att resa utanför de områdena.

Amnesty välkomnar att flera internationella och nationella utredningar om brott mot folk-rätten i Ukraina har inletts men betonar att verklig rättvisa för Ukraina endast kan uppnås om rättvisa och upprättelse för drabbade säkerställs. För att detta ska vara möjligt krävs att det internationella samfundet ger ”ett kraftigt och uthålligt stöd till befintliga rättsliga mekanismer”. ICC, Internationella brottmåls-domstolen, är en möjlighet och Amnesty anser att Ukraina bör uppmanas att ratificera Romstadgan. Amnesty anser också att alla länder med universell jurisdiktion bör undersöka möjligheten att själva bidra till att rättvisa skipas för ukrainare.

Human Rights Watch, HRW, påpekade i samband med ettårsdagen att invasionen skapat ett ofattbart mänskligt lidande när Ryssland försöker utplåna

Ukrainas suveränitet och krossa landets motståndskraft. Över 14 miljoner ukrainare har tvingats lämna sina hem och nära åtta miljoner har flytt till andra länder.

Enligt HRW har över 2 700 skolor och undervisningsinstitutioner skadats och omkring 700 attacker mot hälsovårdsinstitutioner eller dess personal och fordon har rapporterats. De talrika ryska angreppen mot vatten- och energiförsörjningen är också brott mot krigets lagar.

– Som en människorättsorganisation fokuserar vi på att dokumentera brott mot ”krigets lagar”, konstaterar HRW. Ryssland har begått en förkrossande majoritet av dessa brott men det finns också bevis som tyder på att Ukraina har begått en del brott.

HRW påpekar att straffrihet aldrig kan accepteras och att de ansvariga för krigsbrott måste ställas till svars. **||||**

ULF B ANDERSSON

EU-STÖD FÖR TRIBUNAL

RYSSLAND/UKRAINA. Den 19 januari röstade EU-parlamentet med 472 röster för, 19 emot och 33 nedlagda röster för att inrätta en specialtribunal för att kunna ställa ryska ledare inför rätta för kriget i Ukraina. I resolutionen, som inte är bindande, uppmanas EU-länderna att söka stöd i FN:s generalförsamling för ett FN-initiativ för en specialtribunal.

EU-kommissionens ordförande **Ursula von der Leyen** har uttryckt stöd till tanken om en specialtribunal.

Ukrainas riksåklagare **Andrij Kostin** har sagt att uppemot 70 000 krigsbrott i Ukraina utreds och i flera andra länder, däribland Sverige, pågår utredningar liksom i ICC, Internationella brottmåls-domstolen. Där kan dock inte aggressionsbrottet tas upp då Ryssland står utanför ICC.

En specialtribunal för att åtala ryska ledare för aggression kräver dock ett brett stöd utanför EU. Det har funnits en skepsis då detta skulle bli vägledande i framtiden också för andra politiska ledare. **||||**

”FÖRBJUDNA PERSONMINOR”

UKRAINA. I en rapport den 31 januari anklagade Human Rights Watch, HRW, Ukraina för att ha använt personminor under den ryska ockupationen april–september 2022 av den ukrainska staden Izium. Tusentals så kallade fjärlsminor ska ha använts. Minst 50 civila, inklusive fem barn, ska ha skadats av minorna i området kring Izium, uppgav HRW.

Enligt en FN-konvention från 1997 är användningen av personminor förbjuden. Ukraina har ratificerat konventionen men inte Ryssland.

– Ryska styrkor har upprepade gånger använt antipersonella minor och begått grymheter över hela landet, men det rättfärdigar inte ukrainsk användning av dessa förbjudna vapen, sade Steve Goose från HRW.

Ukrainas utrikesdepartement förklarade att uppgifterna i rapporten kommer att utredas ordentligt av berörda myndigheter i Ukraina. **||||**

HUVUDSTAD. Tórshavn är huvudstad i Färöarna som ligger mellan Skottland och Island.

FOTO: ERIK CHRISTENSEN/WIKIMEDIA

FÄRÖARNA

HUVUDSTAD:
Tórshavn.

POLITIK:
Dansk

överhöghet från 1814. Ockuperat av Storbritannien under andra världskriget. Fick inre självstyre 1948. Står utanför EU trots att Danmark är medlem. Färöarna ger ut egna frimärken och har egna landslag i flera idrottsgrenar. Vid valet till landstinget den 8 december 2022 blev socialdemokraterna största parti. Färöarna väljer också två ledamöter av danska folketinget. Fisket är den viktigaste exportprodukten och landets fiskeavtal med Ryssland har fått kritik efter invasionen av Ukraina 24 februari 2022.

YTA:
1 399 km² (Sverige:
449 964 km²).

BEFOLKNING:
54 000.

TABU KRING ABORT BRYTS

På Färöarna är abort ett tabu som splittrar. Lagstiftningen som ligger till grund för abortförbudet kritiserar av både anhängare och motståndare. Men här upphör enigheten och åsikterna går isär om lagen bör skärpas eller mildras.

TEXT: NORA RAHBK KANAFANI

Den har fina öron, lätt öppen mun och små sammanknipna ögon. Modellen av det lilla fostret av gummi ligger i Björk Tyril Sadembous kupade händer.

– Det är bäst att visa fram det i handen. Då kan man bättre se vilken storlek det faktiskt har, säger hon.

Vi befinner oss på antiabortorganisationen Pro Vitas kontor. Kontoret har utsikt över hamnen, där små fiskebåtar och större trålare ligger och vaggar framför de gräsbevuxna bergen som omger en av världens minsta huvudstäder, Tórshavn. På väggarna hänger tavlor och foton på gravida kvinnor, foster i livmodern och små söta bebisar.

Björk Tyril Sadembous, som är koordinator i organisationen, berättar att modellen representerar ett foster på cirka 12 veckor, och att hon tar med sig den

när hon besöker skolor eller går på möten med kristna grupper. Pro Vita delar även ut de små modellerna till gravida kvinnor som är tveksamma och söker råd. Så att de ska veta vad de dödar om de väljer abort, säger Björk Tyril Sadembous:

– Det är ju inte bara en klump celler. Det är ett välskapt barn. Det behöver bara utvecklas lite innan det kommer till världen.

Pro Vita är den mest inflytelserika antiabortorganisationen på Färöarna och ger råd till tveksamma gravida kvinnor samt

LÅNG VÄG. Barbara Gaardlykke Apol sitter i Fritt Vals styrelse och tror att det finns möjlighet att ändra inställningen till abort även om det är långt kvar innan Färöarna får fri abort.

FOTO: TRÓNDUR DALSGARD

FOTO: WIKIPEDIA

FOTO: TRÓNDUR DALSGARD

+ SÅ SER ABORT- LAGEN UT

NÄR DANMARK införde fri abort 1973 valde den färöiska regeringen att behålla den tidigare lagen som ursprungligen utarbetades 1937 med vissa justeringar 1956.

Detta innebär att abort i princip är förbjudet, men kan utföras i vissa fall:

- Om en graviditet äventyrar den gravida kvinnans liv eller hälsa
- Om befruktningen beror på kriminella handlingar, till exempel våldtäkt eller incest
- Om fostrets genetiska sammansättning är en fara för dess hälsa eller liv
- Om den gravida kvinnan bedöms vara oförmögen att ta hand om barnet.

konkret stöd till gravida eller nyblivna mammor som behöver hjälp i vardagen; en tur med barnvagnen, en hjälpande hand med städningen eller samtal om vardagsproblem.

– De saker som jag skulle använda min mamma till kan vi också hjälpa den gravida med, nära där hon bor, förklarar Bjørk Tyril Sadembous och visar runt i Pro Vitas källare, där pamfletter med titeln ”Försvaret för ofödda” förvaras sida vid sida med gummimodeller av foster i livmodern, skötunderlägg och leksaker.

När Danmark införde fri abort 1973 följde inte Färöarna efter. Öriket behöll den danska lagstiftningen som infördes 1956, men som egentligen bara var en justering av ett abortförbud från 1937.

Lagen förbjuder abort, men med fyra undantag; om den gravida kvinnans liv är i fara, om fostret är allvarligt sjukt, om graviditeten beror på incest eller våldtäkt eller om kvinnan inte kan ta hand om barnet. Men undantagen ska tolkas av den gravida kvinnans läkare och en gynekolog, som båda ska godkänna eller avslå aborten. Det skapar osäkerhet för den som vill göra abort och gör att ett okänt antal färöiska kvinnor varje år gör resan över Atlanten till Danmark, där de måste betala mellan 6 000 och 12 000 kronor på privata sjukhus för att få aborten utförd.

– Fram till helt nyligen var dock inte abort något som det talades om i den offentliga debatten på Färöarna, säger *Turið Maria Jóhansdóttir*.

Hon är sekretariatschef på Amnesty's färöiska sektion, vars kontor med två anställda ligger bara 20 steg från Pro Vitas.

– Frågan om abort har varit väldigt

MOT ABORT. Bjørk Tyril Sadembou arbetar på Pro Vita.

FOTO: TRÓNDUR DALSGARÐ

tabubelagd på Färöarna, och fram till helt nyligen dominerades samtalet av abortmotståndare. Deras retorik var ganska hård, så det var svårt att stå upp och säga att man var för en friare lagstiftning på området. På Färöarna känner alla varandra, och man har många relationer med varje individ. Du är också nära dem du är oense med, så du kan förlora vänskap, du kan förlora möjligheter. Det är många känslor som står på spel i den här frågan, säger hon och visar det lilla kontoret, där kampanjmaterial om samtycke och hbtq-personers rättigheter ligger på golvet.

Turið Maria Jóhansdóttir berättar att Amnesty arbetar för att avskaffa landets abortförbud och sätta kvinnors mänskliga rättigheter och hälsa i centrum för en ny lag. Det är en ståndpunkt som länge varit kontroversiell i det mycket familjeorienterade samhället: – Vi har väldigt starka familjeband och lägger stor vikt vid att bilda familj. En riktig färöisk kvinna är en mamma. Och så finns det konservativa och religiösa krafter som påverkar kulturen.

Men tabut börjar sakta brytas. Och flera studier, lanserade av bland annat den färöiska socialdemokratin, visar att det finns stöd i befolkningen för en mindre restriktiv abortlagstiftning.

När *Maria Tórgarð* en sommar står med ett positivt graviditetstest i handen tvivlar hon inte på att hon vill göra abort. Men så börjar en kafkalik process av meningslös kontakt med flera läkare. Det slutar med att hon besöker akuten men inte heller där får hon någon hjälp.

– Jag blev hemskickad i ovisshet och

OFFENTLIG. Maria Tórgarð har trätt fram och berättat om en kaotisk process när hon ville göra abort.

FOTO: ESTHER KOFOED SØRENSEN OCH HANNAH AURORA ALMSTRUP

hade en känsla av att de bara drog ut på tiden så att jag inte skulle göra abort, säger Maria Tórgarð, som i dag bor i Stockholm och jobbar som filmregissör. Jag kunde inte få någon information om abort, inte ens om hur det gick till eller om jag kunde få tillgång till abort eller inte.

Det var först när Maria Tórgarð slutligen hotade med att resa till Danmark och få aborten utförd där, som en dansk läkare i Tórshavn gick med på att utföra ingreppet. Men processen var kaotisk och tedde sig slumpmässig för Maria Tórgarð, som valde att träda fram offentligt och berätta sin historia så att andra inte skulle känna sig lika ensamma som hon.

– Jag trodde inte att jag kände någon som hade gjort abort. Men det visade sig att det gjorde jag. Det var bara ingen som pratade om det, säger hon.

Det är okänt hur många kvinnor som har gått igenom samma process som Maria Tórgarð. Eller hur många som ansöker om abort och får avslag.

– Många av oss känner kvinnor som har rest till Danmark för att göra abort, eller kvinnor som beställer abortpiller på nätet. Men vi vet inte antalet. Vi måste stoppa denna praxis som tvingar desperata kvinnor in i osäkerhet och utsätter dem för psykisk press. **Vi måste respektera att det finns kvinnor som vill göra abort. De måste kunna få göra abort med värdig-**

het och respekt, säger Turið Maria Jóhansdóttir, som har kickstartat Amnesty's kampanj för en abortlag som sätter kvinnors rättigheter i centrum.

När USA:s högsta domstol i juni 2022 rev upp rätten till abort, som hade införts genom ett domslut 1973, blossade debatten upp rejält på flera håll i världen. Även på Färöarna.

I frågestunden i Färöarnas parlament, Langtinget, den 7 september 2022 tog den unga socialdemokratiska lagtingsledamoten Ingilín D. Strøm till orda och uppmanade regeringen att ta bort landets abortförbud.

Landets dåvarande socialminister Sólvi Nolsø svarade omgående. För även om han förklarade sig hålla med om behovet av en ny och uppdaterad lag, underströk han att "... den nuvarande huvudprincipen att livet ska skyddas bör givetvis också vara huvudprincipen i en framtida lag."

Det låter kanske inte som så mycket, men för organisationer som Frítt Val, som är för kvinnans rätt att välja, sågs denna ordväxling i lagtinget som ett nytt genombrott i debatten.

– Folk har blivit mer medvetna om kvinnans perspektiv och har börjat reflektera över sin egen inställning till abort. Det är verkligen bra, säger Barbara Gaardlykke Apol, som sitter i Frítt Vals styrelse.

Hon har också varit suppleant för färöiska Socialdemokraterna i det danska folketinget (riksdagen) på Christiansborg.

Frítt Val grundades 2018 och till skillnad från Pro Vita får Frítt Val inga statliga medel och drivs därför av frivilliga utan stor budget. Men med kampanjen "Min abort" har de lyckats samla in anonyma berättelser från kvinnor i ett försök att avstigmatisera abort.

Berättelserna är olika. Vissa kvinnor har rest till Danmark, andra har lyckats göra abort på Färöarna. Men det kvinnorna har gemensamt är att de pratar om att möta ett sjukvårdssystem som motarbetar dem och åsidosätter deras önskan om att bestämma över sin egen kropp. Och att de upplevt att de borde känna skam över att vilja göra abort.

Barbara Gaardlykke Apol minns att hon för sex år sedan som 21-åring deltog i en debatt om abort som representant för ett ungdomsparti. Då argumenterade hon för att saken borde ses mer ur kvinnans synvinkel. Debatten lades ut på nätet och Barbara Gaardlykke Apol fick ett hav av meddelanden:

– Det var direkta hatmejl. Allt från att jag skulle brinna i helvetet till att jag förtjänade att bli oralt våldtagen. Det var så avskyvärt. Det var första gången jag förstod hur mycket folk kunde gå på om man pratar om fri abort. Och att det kan få konsekvenser när man framträder och säger att kvinnor ska bestämma själva.

Barbara Gaardlykke Apol är starkt kritisk till den kvinnoosyn som hon menar ligger bakom den färöiska abortlagen:

– Det är ju ett omyndigförklarande av kvinnan. Man säger indirekt; "Vi tror inte att du är i stånd att bedöma om du ska göra abort eller inte. Låt läkaren bedöma det". **Det handlar ju om makt, det här. Att kvinnor inte ska ha en för stor roll i samhället och att deras primära roll är i hemmet.**

Politiskt visar en ny undersökning att åtta av 33 ledamöter i det färöiska lagtinget (före nyvalet 8 december 2022) vill ta bort abortförbudet. Det

”Det handlar ju om makt, det här. Att kvinnor inte ska ha en för stor roll i samhället och att deras primära roll är i hemmet.”

Barbara Gaardlykke Apol

MAKT. Barbara Gaardlykke Apol ser abortfrågan som en maktfråga.
FOTO: TRÓNDUR DALSGÁRD

låter kanske inte så mycket, men Barbara Gaardlykke Apol blev positivt överraskad: – Kanske har vi en chans att förändra något här. Men kommer vi att kunna införa fri abort inom en snar framtid? Jag tror inte det. Från politiskt håll finns det fortfarande en vision om att man vill ha noll procent aborter samtidigt som man säger att man vill att kvinnan ska bestämma själv. Det hänger inte riktigt ihop.

Gynekologen *Diana Reynstind* har länge försökt hålla sig utanför debatten om abort. – Den är så präglad av frågor om moral och känslor, suckar hon vid en telefonintervju.

Men efter att ha arbetat tre år som gynekolog på Landssygehuset i Thorshavn har hon ändå valt att träda fram och dela sin oro. Hon upplever att hon som läkare har oönskad makt när en kvinna, efter samråd med sin egen läkare, ansöker om abort.

– Jag har 20 minuter på mig att bedöma om en kvinna uppfyller kriterierna för abort. Jag känner inte kvinnan och det är obehagligt att jag förväntas göra en moralisk bedömning av henne. Jag önskar att det enorma beslutet inte låg i mina händer, säger Diana Reynstind.

Hon säger att de kvinnor som ansöker om abort ofta känner till lagstiftningen ganska väl – och vilka undantag den innehåller. Det leder till ett förnedrande rollspel mellan läkare och patient, menar

Diana Reynstind: – Jag måste presentera lagen som den ser ut. Och kvinnorna vet att de måste säga att deras ångest riskerar att bryta ut eller att de överväger självmord. Lagen lägger ansvaret för ett beslut angående den gravida kvinnans liv och familj på mig istället för kvinnan själv.

Abortförbudet innebär också att läkare riskerar upp till två års fängelse om de gör abort på en kvinna som inte uppfyller lagens kriterier.

– Den risken hänger alltid över ens huvud. Och visst håller jag mig inom lagens ramar, men om en kvinna nu spelar in mig i smyg med en mobiltelefon kan jag riskera att hamna inför domstol, säger Diana Reynstind.

Anti-abortorganisationen Pro Vita menar också att den färöiska abortlagen behöver moderniseras så att den inte ger så mycket makt åt den enskilde läkaren. Men organisationen ser helst att lagen skärps, så att exempelvis undantaget som tillåter abort om fostret är allvarligt skadat, eller då graviditeten är ett resultat av våldtäkt och incest, tas bort.

– När du har en kvinna som har blivit våldtagen behöver hon hjälp och är i en dålig situation. Men det förändrar inte barnets värde. Det är inte barnets fel att fadern var en ond person. Du och jag har rätt att leva oavsett våra föräldrar, och det har barnet också. Vi tycker att lagen borde återspegla det; att alla barn har ett värde och rätt till liv, säger Björk Tyril Sadembous och understryker att hon givetvis föredrar den nuvarande abortlagen jämfört med de lagar om fri abort som finns i Färöarnas grannländer.

HOMOFRÅGAN LEDDE TILL NYVAL

DEN 10 NOVEMBER 2022 meddelades att nyval hade utlysts till Färöarnas parlament, lagtinget. *Jenis av Rana*, minister för utrikes- och kulturfrågor i den färöiska koalitionsregeringen hade då avskedats av lagmannen (premiärministern) *Bárður á Steig Nielsen* för att undvika att koalitionsregeringen fällades genom en misstroendeförklaring i lagtinget. Nyval utlystes till 8 december.

Förutom val till lagtinget väljs också två representanter från Färöarna till danska folketinget. Det väckte stort uppseende när *Jenis av Rana*, som tillhör det värdekonserverativa kristna partiet Miðflokkurin, förklarade att hans parti under inga omständigheter skulle stödja de danska Konservatives partiledare *Søren Pape Poulsen* som dansk statsministerkandidat. Anledningen var att han är öppet homosexuell.

År 2016 röstade lagtinget för att även samkönade par

ska få rätt att gifta sig. Den nya äktenskapslagen gav dock kyrkan fortsatt rätt att i kyrkliga bröllop undanta samkönade par. Regeringen ville i höstas ha igenom en lagändring där även ett barns medmammans efternamn skulle kunna anges i kyrkoböckerna men *Jenis av Rana* förklarade att han vägrade gå med på detta.

Färöarna har betraktats som ett land med starka homofobiska fördomar men under senare år har attityderna delvis förändrats och den årliga Prideparaden i Tórshavn brukar samla en tiondel av landets befolkning.

Vid nyvalet den 8 december 2022 deltog 88 procent av de röstberättigade. Socialdemokraterna blev största parti med 26,6 procent och bildade 22 december regering med republikanska Tjóðveldi och det progressiva partiet Framsókn.

ULF B ANDERSSON

Fån dansk sida har man försökt med olika åtgärder för att säkerställa att färöiska kvinnor får tillgång till abort, men med varierande framgång.

År 2004 startade Kvindeligt Selskab och *Kamal Qureshi*, talesperson för jämställdhet i danska Socialistisk Folkeparti, en insamling för att göra det möjligt för färöiska kvinnor som reser till Danmark för att göra abort, att kunna ansöka om att få rese- och vårdkostnader täckta. Detta fick den färöiska regeringen att skicka brev till alla färöiska läkare för att påminna dem om landets abortförbud och kräva att de skulle hålla sig inom lagen. Som en direkt följd sjönk aborttalen på Färöarna.

– Det är otroligt smärtsamt för färöingar när danskarna blandar sig i inrikespolitiska angelägenheter, så även om den danska sidan vill gott så riskerar man bara att flytta fokus från ämnet till den dansk-färöiska politiska situationen, säger Turið Maria Jóhansdóttir på Amnesty's färöiska kontor.

Hon understryker dock att hon personligen uppskattar påtryckningarna utifrån och internationella påtryckningar, som är en inbyggd del av Amnesty's arbete.

– Vi märker att det är dags nu. Att vi måste göra något åt det här. Och att vi som

rörelse kommer att stå starka, särskilt när vi jobbar tillsammans med andra som Frítt Val, säger Turið Maria Jóhansdóttir.

En utmaning är att det är väldigt få kvinnor som vill träda fram och prata offentligt om att de tvingas resa utomlands för att göra abort. Konsekvenserna är för stora.

– När hela samtalet har handlat om hur hemskt abort är, hur skamligt och syndigt det är, och när du vet att i deras ögon är du en syndig, skamlig person, kan det vara gränsöverskridande att stå fast för det man tror på, säger Turið Maria Jóhansdóttir.

När Maria Tórgarð valde att träda fram och berätta sin aborthistoria gjorde hon det för att hon kände att hon var i en privilegierad situation. Hon kommer från en icke-religiös bakgrund och riskerade inte att bli utfryst från sin familj eller grupp av vänner. Andra har inte samma tur, poängterar hon:

– Jag tror att skälet till att lagen fortfarande finns kvar är för att det inte pratas om den och att aborttalen är så låga. Då måste allt vara bra, tänker man. Men ju fler berättelser som kommer fram, desto mer bryter vi tabu och tvingar dem att se att lagen skapar problem. IIII

Fotnot: Denna artikel publiceras också i danska Amnesty's tidning. Översättning: Katarina Bergehed

VÅG AV AVRÄTTNINGAR

IRAN. Amnesty slog den 2 mars larm om en förfärande våg av avrättningar som i hög grad riktats mot etniska minoriteter i landet. Sedan årsskiftet har minst 94 personer avrättats enligt en sammanställning från Amnesty och Abdorrahman Boroumand Center. Det är en klar ökning jämfört med samma period förra året. Därtill har ett dussintal dödsdomar avkunnats av domstolar.

– Det är skakande att avrättningar rutinmässigt sker efter det systematiska bruket av tortyrpräglade ”bekännelser” som används för att döma åtalade i tvivelaktiga rättegångar, sade **Diana Eltahawy**, biträdande chef för Amnestys avdelning för Mellanöstern och Nordafrika. Avrättningarna har speciellt drabbat minoritetsgrupper och bland de avrättade finns 14 kurder och 13 balucher. **IIII**

”Lägg ner åtalet”

Amnesty kräver att åtalet mot **Vanessa Mendoza Cortés** läggs ned. Hon är psykolog och ordförande för kvinnorrättsorganisationen Stoppa våldet i Andorra. Organisationen arbetar mot könsbaserat våld och förespråkar säkra och lagliga aborter i ett land där abort är totalförbjudet. Hon är åtalad för förtal och hotas av böter på motsvarande över 300 000 kronor då hon vid ett möte i FN:s CEDAW-kommitté kritiserat abortförbudets konsekvenser för kvinnor.

HÅRDA FÄNGELSESTRAFF

BELARUS. Den 3 mars dömde en domstol i Minsk **Ales Bialiatski** till tio års fängelse. Han anklagades för pengasmuggling och för att ha finansierat organiserade ”kränkningar av allmän ordning”. Ales Bialiatski leder människorättsorganisationen Vjasna och fick förra året Nobels fredspris. Han har suttit häktad sedan sommaren 2021 då han greps efter att regimen slog ned de omfattande protesterna mot presidentvalet, då president **Aleksandr Lukasjenko** anklagades för valfusk. Under rättegången dömdes också **Valiant-sin Stefanovic**, vice ordförande för Viasna, och **Uladzimir Labkovich**, jurist, till nio respektive sju års fängelse. **Zmitser Salauyou** som åtalats i sin frånvaro dömdes till 8 års fängelse.

– Denna skådeprocess är en uppenbar hämnd för Vjasnas människorättsarbete, sade **Marie Struthers**, Amnestys chef för Europa och Centralasien. Vi kräver att de omedelbart och villkorslöst frigges. **IIII**

NYA SEKTIONER I AMNESTY

VID SITT MÖTE den 10 december 2022 beslöt Amnestys internationella styrelse, IB, att godkänna två nya sektioner: Kenya och Sydafrika. Amnesty i Guinea godkändes som struktur, vilket är det första steget innan ett land blir sektion. Amnesty International har ett 60-tal sektioner. **IIII**

FOTO: BABA AHMED/AP/TT

NÄRA VÄNNER. Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov håller presskonferens med Malis utrikesminister Abdoulaye Diopand i Malis huvudstad Bamako den 7 februari.

”Ryska krigsbrott måste undersökas”

MALI. Den 31 januari förklarade en expertgrupp på legosoldater inom FN:s råd för mänskliga rättigheter att myndigheterna i Mali måste undersöka uppgifterna om att regerings-soldater och den ryska Wagnergruppen begått krigsförbrytelser.

– Vi är speciellt bekymrade över trovärdiga rapporter om händelserna i mars 2022 då åtskilliga hundra personer ska ha avrättats i byn Moura i centrala Mali, konstaterade experterna.

De konstaterade att ”ett klimat av terror och total straffrihet” omgärdar Wagnergruppens verksamhet i Mali. Offer för Wagnergruppens övergrepp har enligt FN-experterna mött allt större svårigheter att kunna anmäla till myndigheterna och enligt FN vågar många idag inte berätta vad de har utsatts för.

Wagnergruppen leds av **Jevgenij Prigozjin** och beskrivs som en högerextrem privatarmé som just nu är verksam på den ryska sidan i

Ukraina. Wagner-gruppen har också deltagit i konflikter i bland annat Syrien, Libyen och Centralafrikanska republiken och anlände i Mali under 2021.

Mali har under lång tid präglats av politisk instabilitet och jihadistgrupper som behärskar delar av landet och angriper civila. Den senaste militärkuppen ägde rum i maj 2021 då **Assimi Goïta** tog över makten. En återgång till civilt styre har utlovats till 2024.

Under Assimi Goïtas styre har förhållandet till Frankrike försämrats och de sista franska soldaterna lämnade Mali i augusti 2022. Militärregimen har numera goda relationer till Ryssland. Fortfarande har FN kvar Minusma-styrkan, som inrättades 2013, men förhållandet mellan regimen och FN är kyligt.

Efter ett möte i FN:s

säkerhetsråd den 27 januari meddelade militärregimen den 5 februari att chefen för människorättsavdelningen i Minusma, **Guillaume Ngefa-Atondoko Andali**, fått 48 timmar på sig att lämna Mali. Han anklagades för partiskhet då han i FN hade låtit en representant för civilsamhället, människorättsaktivisten **Aminata Cheick Dicko**, framträda med kritik mot Wagnergruppen.

Sverige har fortfarande cirka 220 personer i Minusma-styrkan men svenskarna ska lämna Mali senast 30 juni 2023.

Även i grannlandet Burkina Faso har franska soldater dragit sig tillbaka och det väntas att Wagnergruppen kommer skickas dit för att hjälpa militärregimen, som tog makten i september 2022, att bekämpa jihadistgrupper.

ULF B ANDERSSON

AMNESTY STÖDJER SAMISKA PROTESTER

NORGE. Den 11 oktober 2021 beslöt Høyesterett, den norska högsta domstolen, att två vindkraftsanläggningar på ön Fosen utanför Trondheim i norska Sápmi är olagliga. Anläggningarna ansågs ha för stor inverkan på samisk kultur och renskötseln i området och strider därmed mot samernas rätt till sin kultur. Den norska regeringen har dock inte agerat och i slutet av februari inledde samiska ungdomsaktivister en rad protestaktioner i Oslo där regeringsdepartementet har blockerats i protest mot att vindkraftsanläggningarna inte nedmonteras.

Protester har också förekommit i bland annat Stockholm. Amnesty Sverige uttalade den 3 mars sitt stöd för de samiska protesterna. **IIII**

DÖMD TILL 27 ÅRS HUSARREST

KAMBODJA. Den 3 mars dömdes **Kem Sokha** till 27 år i husarrest av en domstol i Phnom Penh. Han förnekade anklagelserna om att han i maskopi med utländska makter planerat att försöka stötta regeringen i landet. Kem Sokha greps 2017 och har omväxlande suttit i häkte och i husarrest.

Han ledde oppositionspartiet CNRF som sedan tidigare är förbjudna att ställa upp i val (se Amnesty Press nummer 1/2018). I domen fräntas Kem Sokha sin rösträtt och han förbjuds att kandidera till politiska poster. Domen kan överklagas.

Amnesty kritiserade domen och **Ming Yu Hah**, biträdande regional chef, uppmanade myndigheterna att omedelbart frige Kem Sokha och lägga ned det fabricerade åtalet.

I juli 2023 ska val hållas i Kambodja. Vid valet 2018 fick det styrande partiet CPP samtliga 125 mandat. **IIII**

FOTO: VOA/WIKIMEDIA

FACEBOOK ANKLAGAS

ETIOPIEN

HUVUDSTAD:

Addis Abeba

YTA: 1104 300 km²

(Sverige:
449 964 km²).

BEFOLKNING:

117 miljoner.

för att ha främjat etniskt våld

Facebook har bidraget till hets mot folkgrupp och etniskt våld i Etiopien. Så lyder kritiken från bland andra Amnesty International som stödjer en historisk rättssak i Kenya.

TEXT: BJARKE WINDAHL PEDERSEN ILLUSTRATION: LOTTA LUNDIN

Den 3 november 2021 lämnade *Meareg Amare Abreha* sin arbetsplats på Bahir Dar – universitetet i den etiopiska delstaten Amharas huvudstad Bahir Dar. Den 60-årige universitetsprofessorn och fyra barnspappan körde hem till sin familj. Utanför sitt hus parkerade han sin bil och klev ur men han nådde aldrig hemmet. Flera beväpnade gärningsmän väntade på professorn och sköt ihjäl honom.

Enligt familjens vittnesmål var gärningsmännen sedan kvar på brottsplatsen i åtskilliga timmar innan de till sist tillät att folk från kommunen kunde avlägsna liket. Mordet på professorn kom efter att det på en Facebook-sida med tusentals följare hade påståtts att professorn tillhörde Tigray People's Liberation Front (TPLF), som styr i

Tigray, delstaten som gränsar till Amhara. Ett foto av professorn och upplysningar om var han bodde lades också ut på Facebook.

november 2020 inleddes en väpnad konflikt mellan TPLF, som i många år i praktiken styrde Etiopien, och Etiopiens federala regering. Amnesty International och Human Rights Watch har kartlagt brutala och systematiska övergrepp och mord på civila. Både väpnade styrkor från Tigray och den federala armén och dess allierade; säkerhetsstyrkor från Amhara och soldater från Eritreas armé, har anklagats. I konflikten har etnisk tillhörighet funnits med för att motivera våldet och den som beskylls för att tillhöra "fienden" riskerar att gripas, fängslas, utsättas för våld eller dödas. ➤

30 ÅR AV KONFLIKTER

1991

INBÖRDESKRIGET ÄR ÖVER när EPRDF, Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front, i maj intar huvudstaden Addis Abeba. President *Mengistu*, som med stöd av Sovjetunionen styr sedan mitten av 1970-talet flyr till Zimbabwe. EPRDF är en front som domineras av TPLF, Tigray People's Liberation Front, och har sin ideologiska grund i den marxism-leninism som praktiserades i Albanien under Enver Hoxha. TPLF:s ledare *Meles Zenawi* blir Etiopiens nye ledare.

TEXT: ULF B ANDERSSON

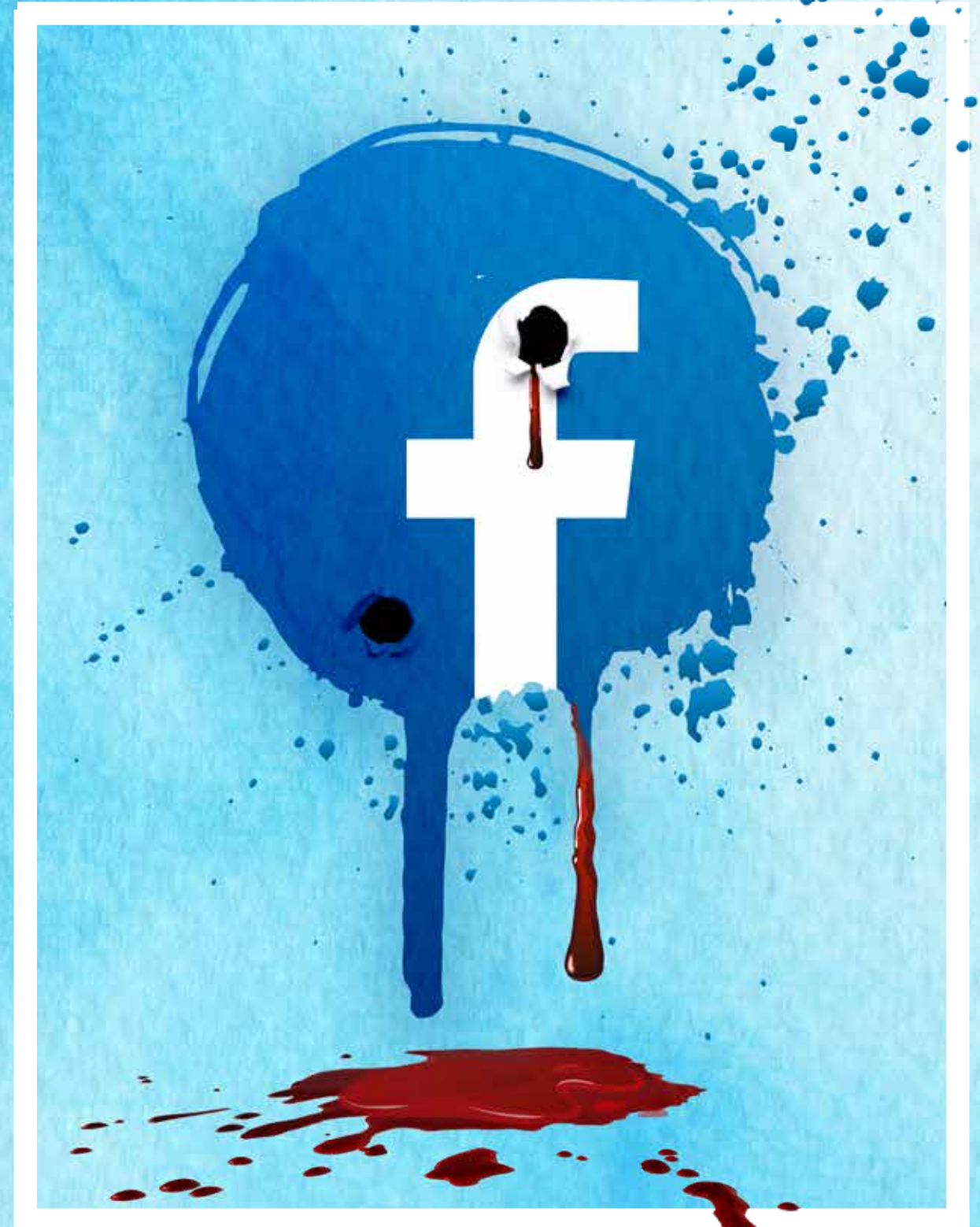
1993

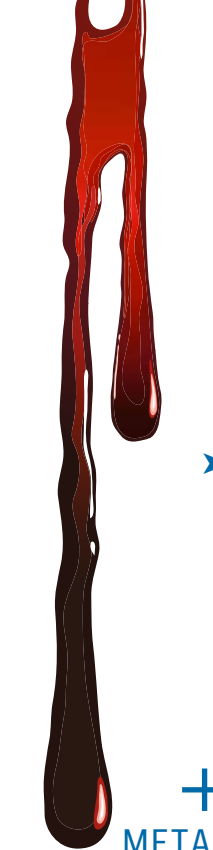
I ERITREA HÅLLS en folkomröstning där 99,8 procent röstar ja till självständighet. Den tidigare italienska kolonin hade 1952 ingått i en federation med Etiopien men självstyret urholkades och 1961 inleddes en väpnad kamp mot det etiopiska styret.

STÖD FRÅN ÖST. President Mengistu på östtyska SED:s kongress 1986.

FOTO: BUNDESARCHIV/WIKIMEDIA

AMNESTY PRESS NUMMER 1 2023

META
META PLATFORMS, INC är ett multinationellt förvaltningsbolag som äger bland annat Facebook, Instagram och WhatsApp. Bolaget leds av **Mark Zuckerberg** som är ordförande och vd.

”Hets mot folkgrupp och desinformation på Facebook har lett till att förkämpar för mänskliga rättigheter utsätts för hot.”

Fisseha Tekle

Trots detta dröjde det åtta dagar efter mordet på Meareg Amare Abreha innan Facebook tog bort de hatfyllda beskyllningarna mot professorn. Då hade det gått över tre veckor sedan familjen till Facebook hade anmält beskyllningarna.

Professorns son, **Abrham Meareg**, är en av dem som nu har stämt Meta i ett historiskt rättsfall i Kenya. Sex individer, med stöd från Amnesty International, anklagar Meta för att ha spritt hat och farliga beskyllningar under konflikten i Etiopien.

Nairobi, huvudstad i Etiopiens grannland Kenya, finns Facebooks kontor för moderering av innehåll i regionen, däribland Etiopien. Bland Etiopiens över 120 miljoner invånare, som talar över 50 olika språk, är användningen av Facebook utbredd.

I Nairobi bor också **Fisseha Tekle**. Han är juridisk rådgivare åt Amnesty International och har i flera år utrett och dokumenterat övergrepp under konflikten i Etiopien. Fisseha Tekle är själv etiopier men av fruktan för sin säkerhet vågar han idag inte återvända till Etiopien där hans familj fortfarande bor. Han är nu en av de sex personer som från Kenya stämmer Meta, världens största sociala medieverksam-

het. På Facebook har Fisseha Tekle kunnat se hur han själv anklagas offentligt för att vara ”junta”, ett uttryck som används för att stämpla någon som tillhörig TPLF.

– Hets mot folkgrupp och desinformation på Facebook har lett till att förkämpar för mänskliga rättigheter utsätts för hot.

Jag har personligen upplevt hur Facebooks dynamik har skadat min säkerhet och mitt människorättsarbete, berättar Fisseha Tekle i telefon från Nairobi.

Han förklarar att beskyllningarna och hoten försätter honom i fara för övergrepp inte bara från regeringen utan också från olika grupper som stödjer regeringen. Även om han idag har vidtagit en rad förhållningsregler, som begränsar andras möjligheter för att skriva direkt till honom eller ”tagga” honom på Facebook, är det fortfarande känslomässigt hårt för honom och hans familj att se inlägg på Facebook som ligger kvar där han och hans hustru besöks för att tillhöra TPLF.

– Om du blir utpekad som TPLF eller ”junta” så blir du exkluderad från samhället. Du kan bli attackerad verbalt eller fysiskt. Du riskerar att mördas som professor Meareg eller bli arresterad av myndigheterna, vilket har drabbat hundrat-

GRÄNSEN. FN-soldater övervakar gränsen mellan Eritrea och Etiopien 2005.

FOTO: DAWIT REZENE/WIKIMEDIA

1998

MOTSÄTTNINGAR MELLAN Eritrea och Etiopien om gränsdragningen leder i maj till ett fullskaligt krig som pågår till maj 2000 med tiotusentals döda. Trots att staden Badme enligt fredsavtalet tillerkändes Eritrea vägrade Etiopien att lämna staden och läget förblev spänt.

2005

VAL I ETIOPIEN 15 maj med högt valdeltagande. EPRDF får 327 av 547 mandat i parlamentet. Oppositionen hävdar valfusk och oroligheter bryter ut i Addis Abeba där 197 personer dödas.

2010

VAL IGEN. Denna gång får EPRDF 545 mandat och oppositionen två platser. Enligt Amnesty kännetecknas valet av brist på mötesfrihet och avsaknad av oberoende mediabevakning.

sentals personer, säger Fisseha Tekle.

Stämningen mot Meta har sin grund i anklagelsen om att Facebook promotade yttranden som har lett till etnisk våld och mord i Etiopien. Det har skett genom att Facebook har använt en algoritm som har prioriterat hatfyllt och våld-

PRESIDENT. Meles Zenawi ledde Etiopien i över 20 år.
FOTO: WEF/WIKIMEDIA

2012

MELES ZENAWI DÖR i Bryssel. Hans styre innebar en etniskt baserad federalism för att skapa balans mellan olika folkgrupper under kontroll av TPLF. Under hans tid vid makten skedde en snabb ekonomisk utveckling.

samt innehåll och rekommenderat denna typ av innehåll till sina användare.

Stämningen kräver målsägandena att Facebook stoppar användningen av denna typ av algoritmer. De kräver också att Meta inrättar en fond på 1,6 miljarder USA-dollar för att ge kompensation till offer i Etiopien. Utöver målsägarnas egna juridiska ombud stöds också stämningen av Foxglove, en brittiskbaserad organisation som arbetar för

FRED. Abiy Ahmed från Etiopien och Isaias Afwerki från Eritrea vid ett möte 2019.

FOTO: WIKIMEDIA

2018

PREMIÄRMINISTER Hailemariam Desalegn, som också leder EPRDF, avgår efter månader av regeringskritiska demonstrationer. Han efterträds av **Abiy Ahmed** som lovar reformer och enighet bland Etiopiens folkgrupper. Censuren upphävs och tusentals politiska fångar frigges. Fredsavtal sluts med väpnade oppositionsgrupper. Den 8 juli reser Abiy Ahmed till Eritreas huvudstad Asmara och vid ett toppmöte med Eritreas president **Isaias Afwerki** undertecknas ett avtal om fred och samarbete.

FOXGLOVE

EN BRITTISK organisation som kämpar för rättvis teknologi och kräver ansvar från stora techbolag och regeringar. Foxglove vill bevaka både användares och anställdas intressen. Organisationen finansieras genom donationer, vilka redovisas.

NOBELPRIS. **Abiy Ahmed** i Oslo 10 december 2019.

FOTO: BAIR175/WIKIMEDIA

2019

DEN 10 DECEMBER mottar **Abiy Ahmed** Nobels fredspris i Oslo för sitt arbete för fred och internationellt samarbete och för initiativet att lösa gränskonflikten med Eritrea.

2020

PÅ GRUND AV covid-epidemin beslutar regeringen att valet den 29 augusti ska skjutas upp. I Tigray trotsar TPLF regeringen i Addis Abeba och den 9 september hålls regionalval. TPLF får 98,2 procent av rösterna. Regeringen anser att valet är olagligt.

NOVEMBER 2020

DEN 3-4 NOVEMBER attackerar TPLF flera etiopiska militärbaser i Tigray. **Abiy Ahmed** utlyser undantagstillstånd i Tigray och armén går till offensiv. Etiopien intar huvudstaden Mekele och Eritreas armé anfaller från öster.

2021

TIGRAY ISOLERAS FRÅN omvärlden. FN varnar för humanitär katastrof då hjälpsändningar inte tillåts nå fram till människor. Den 28 juni återtar TPLF överraskande **Mekele**. Under hösten bildar TPLF en allians med OLA, en väpnad grupp bland Oromo-folket och tränger in i provinserna Amhara och Afar. I november närmar de sig Addis Abeba och förklarar att **Abiy Ahmeds** regering ska tvingas bort. Amnesty International och Human Rights Watch anklagar alla sidor för krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten.

2022

ETIOPIEN UTROPAR en humanitär vapenvila i mars och de första samtalen om fred inleds. Den 2 november meddelas från förhandlingarna, som hålls i Pretoria i Sydafrika, att vapenvila ska gälla från 3 november. Ett fredsavtal undertecknas.

ansvarsutkrävande från teknologigiganter som Meta, och Amnesty International.

– Eftersom systemet är designat att hålla användarna engagerade är spridningen av farligt innehåll på Facebook själva hjärtat av Metas jakt på profit. Denna rättsak är ett viktigt steg för att hålla Meta ansvarigt för sin skadliga affärsmodell, säger **Flavia Mwangovya**, biträdande chef för Amnestys avdelning för östra och södra Afrika.

En annan avgörande aspekt av anklagelserna mot Facebook är målsägarnas påstående om att Facebook faktiskt har möjlighet att snabbt ändra sina algoritmer för att minska risken för att underblåsa etniskt våld. Detta har inte bara varit aktuellt i Etiopien utan också tidigare i Myanmar i samband med den etniska rensningen av rohingyer 2017.

– Under månader och år före massfördrivningen av rohingyer intensifierade Facebooks algoritmer hatet mot rohingyer vilket bidrog till våldet, sade **Agnès Callamard**, Amnesty Internationals generalsekreterare, när en rapport presenterades den 29 september 2022.

Amnesty har krävt att Meta ska betala skadestånd till rohingyer.

Fisseha Tekle pekar på hur Facebook agerade efter den 6 januari 2021, då högerextrema anhängare till USA:s förre president Donald Trump stormade kongressen i USA. Enligt Facebook infördes då omgående en strängare kontroll av innehållet.

– De gjorde det den gången, men i Etiopien och Myanmar valde de att inte göra något, säger han.

Bahir Dar i Amhara har den regionala polisen beslagtagit professor Mearegs hem. Hans änka har flytt från hemstaden, djupt traumatiserad efter att ha bevittnat mordet på sin man. Sonen, Abraham Meareg, fruktar för sin säkerhet och har sökt asyl utomlands.

Från Nairobi berättar Fisseha Tekle att Facebook har avlägsnat en rad av de specifika hatfyllda inläggen som målsägandena har lämnat till domstolen.

FLYGANFALL. Etiopiskt flyg anfaller Mekele i Tigray 16 november 2020.

FOTO: VOA/WIKIMEDIA

Men många andra beskyllningar, fyllda av hat, mot honom och de andra målsäganden finns fortfarande att skåda offentligt på Facebook i Etiopien.

Därför hoppas nu Fisseha Tekle att han via domstol kan få bättre skydd för sig själv och att Meta åläggs att ändra sina algoritmer, avlägsna hatbudskap och hot samt avsätter medel för att kompensera offren i Etiopien.

– Jag förväntar mig att domstolen ska ge oss en rättvis dom. Och jag hoppas att det också kan få andra sociala medieverksamheter att bli uppmärksamma på hur de sköter moderering av innehållet – också när det gäller länder i Afrika, säger Fisseha Tekle.

Meta har ännu inte kommit med någon

FIENDEN. En affischtafla i Bahir Dar i Amhara den 26 november 2020. Porträtt av medlemmar i TPLF som eftersöks av federal polis anklagade för landsförräderi.

FOTO: EDUARDO SOTERAS/AFP/TT

inlägga till domstolen om hur man ser på stämningen och har inte offentligt kommenterat fallet. Domstolen i Kenya har inte kommit med något besked om målet kommer tas upp och i så fall när det kan bli aktuellt.

Däremot fastslog Arbetsdomstolen i Kenya den 6 februari att ett annat fall som rör Meta kan tas upp i kenyansk domstol. Det fallet gäller **Daniel Motaung** som tidigare var anställd av företaget Sama i Kenya, dit Meta har outsourcat uppdraget att ansvara för moderering av Facebook i Afrika söder om Sahara. Daniel Motaung har anklagat företaget för att olagligt ha avskedat honom när han försökte organisera de anställda fackligt för att få högre löner och bättre arbetsvillkor. Han menar också att Meta inte gett tillräckligt stöd till moderatorerna som arbetat under omöjliga förhållanden.

Meta hävdar att kenyansk domstol inte har jurisdiktion då Meta formellt sett inte opererar i Kenya men det avvisades den 6 februari. Arbetsdomstolens beslut har nu överklagats av Meta.

– Arbetsdomstolens beslut är både historiskt och av global betydelse, sade **Irungu Houghton**, chef för Amnesty Kenya. Amnesty International gläds över detta beslut som har betydelse för andra fall mot Meta Platform Inc som för närvarande ligger i Kenyas domstolar. ■■■

Fotnot: Denna artikel publiceras också av danska Amnesty. Översättning: Ulf B Andersson

STOCKHOLM 24 FEBRUARI 2023:

"Ryssland får inte vinna"

Runt om i Europa hölls i samband med 24 februari demonstrationer mot Rysslands krig i Ukraina ett år efter den fullskaliga invasionen av Ukraina. I Stockholm hölls två manifestationer.

TEXT OCH FOTO: CHARLIE OLOFSSON

Det var fullt på Sergels torg den 24 februari och många stod insvepta i den ukrainska flaggan.

Statsminister Ulf Kristersson (M) påminde i sitt tal om dödandet av civila i de ukrainska städerna Butja och Izium, som ockuperades av Ryssland tidigt under kriget:

– Ryssland får inte vinna. Därför är demokratiernas enade besked så viktigt. Vi stöttar Ukraina! Låt det ljuda hela vägen till Kiev och till Moskva.

Historikern och Akademiledamoten Peter Englund har tillsammans med fotografen Paul Hansen rest i Ukraina och rapporterat om livet i kriget för Dagens Nyheter. Från talarstolen framförde Peter Englund en hälsning från soldaterna som han har mött under resan.

– De säger "ge oss redskapen så ska vi slutföra det här". De tycker säkert att det är trevligt med våra hyllningar, men det de verkligen behöver är stridsvagnar, pansar och ammunition, sade Peter Englund.

Demonstrationen i Stockholm anordnades av Nordic Ukraine Forum i samarbete med aktionsgruppen Ryssland ut ur Ukraina och Måndagsrörelsen, med stöd från en lång rad andra organisationer.

Magdalena Andersson (S) frågade sig i

sitt tal var gränsen går för de ryska maktambitionerna:

– Vi kommer inte ge oss förrän den sista ryska soldaten har lämnat Ukraina. Ryssland underskattade inte bara ukrainarna. De underskattade oss också. Vi ska fortsätta kämpa för Ukraina, Europa, fred, frihet och demokrati.

Ukrainas ambassadör i Sverige, Andrij Plachotnjuk, tackade de svenska riksdagspolitikerna för deras enighet i stödet för Ukraina, men talade också till den svenska allmänheten:

– Jag vill tacka alla vanliga svenskar. Många har öppnat sina hem för ukrainare som tvingats fly. Det har varit ett svårt år och det starka stödet betyder mycket.

Den 19 februari hölls en annan manifestation i Stockholm. Flera av talarna som klev upp framför åhörarna på Odenplan i Stockholm stod just här för exakt ett år sedan. Då protesterade man mot det ryska vapenskramlandet längs den ukrainska gränsen. I år krävde man ett stopp på kriget. Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen arrangerade med stöd av bland andra Amnesty International, Greenpeace, Reportrar utan gränser, Östgruppen, Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet, Svenska läkare mot kärnvapen och Kristna fredsro-

TACK. Ukrainas ambassadör i Sverige, Andrij Plachotnjuk, tackade i sitt tal för det svenska stödet.

relsen. Att det finns en splittring i frågan om det svenska vapenstödet till Ukraina blev tydligt.

Svenska freds- och skiljedomsföreningen har tagit ställning emot och vill istället se nya ansträngningar för att få till diplomatiska samtal som kan leda till ett fredsavtal. Däremot har aktionsgruppen "Ryssland ut ur Ukraina" istället tagit ställning för vapenstöd, samtidigt som gruppens företrädare har nära band till Svenska freds.

Martin Holmberg, som företrädde aktionsgruppen på Odenplan, beskrev frågan om vapenstöd som svår och förklarade hur man inom "Ryssland ut ur Ukraina" kommit fram till att stötta leveranserna:

– Att stoppa kriget med diplomati misslyckades förra året. Sanktioner och stöd till civila är viktigt men det räcker inte. Vi måste ge Ukraina de vapen de behöver.

Amnesty har inte tagit ställning i frågan om vapenstöd utan fokus för organisationen ligger enligt Anna Johansson på att se till att

Ryssland ställs till svars för sina krigsbrott. I en intervju med Amnesty Press efter manifestationen återvänder hon till budskapet i sitt tal:

– Vi kräver sanning, rättvisa och gottgörelse för alla som har drabbats. Det internationella samfundet måste lösa hur upprättelsen ska ske.

I augusti 2022 mötte Amnesty massiv kritik efter att man i ett pressmeddelande hade kritiserat Ukraina för att använda en militär taktik som sätter civila i fara (se Amnesty Press nummer 3/2022). En extern utredning har tillsatts av Amnestys internationella styrelse för att utreda pressmeddelandet och resultatet väntas presenteras senare i vår.

En del uppfattade det som att Amnesty ifrågasatte Ukrainas rätt att försvara sig, men Anna Johansson tror inte att det är på grund av den kritiken som Amnesty inte hade bjudits in att delta vid manifestationen 24 februari.

– Det är många som vill visa sitt stöd i samband med årsdagen. Jag tror snarare det handlar om det. ■■■

Orbán's tentakler tar greppet om medierna

Kontrollen över ungerska medier har hjälpt premiärminister Viktor Orbán att vinna fyra val i rad. Nu vill han sprida sina idéer och Orbán's affärsvänner köper upp medier i andra länder.

TEXT OCH FOTO: ÅKE PETTERSSON

UNGERN

HUVUDSTAD:
Budapest

POLITIK: Efter andra världskriget hamnade landet under sovjetisk kontroll. Hösten 1956 ledde kommunistpartiets ledare Imre Nagy den ungerska revolutionen som krossades av Sovjets inmarsch. Sommaren 1989 revs Järnridån och kommunistregimen gick med på flerpartival. Sedan 2010 styrs Ungern av Viktor Orbán, ledare för nationalkonservativa partiet Fidesz. EU har hotat att dra in bidrag i protest mot lagar som bryter mot EU:s syn på demokrati och rättsstat.

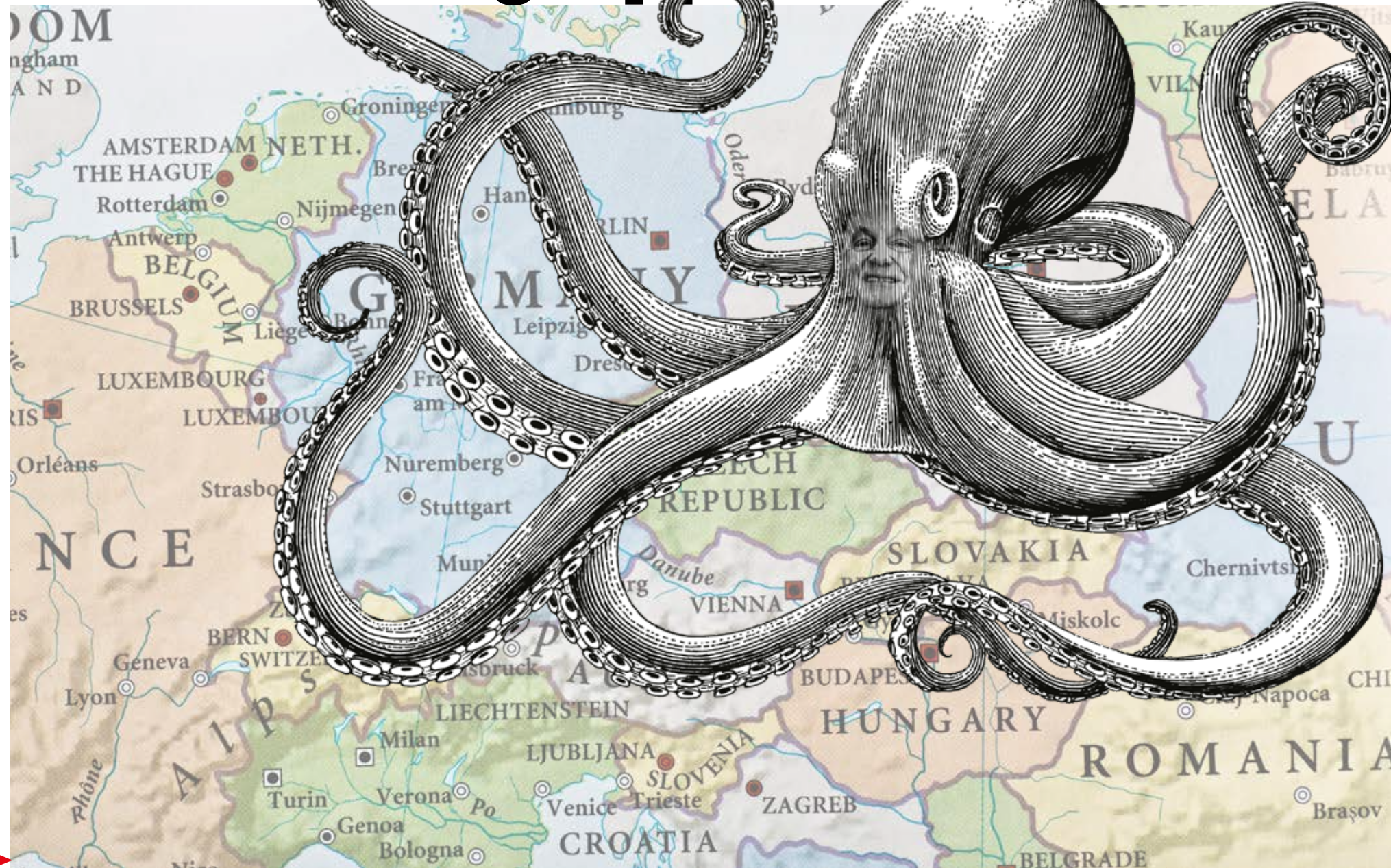
YTA: 93 030 km²
(Sverige: 449 964 km²).

BEFOLKNING :
9,7 miljoner

Den ungerska regeringen pumpar in miljonbelopp i de medier som riktar sig till de stora ungerska minoriteterna i grannländerna. Viktor Orbán's mediestiftelse KESMA driver också en internationell nyhetsbyrå i London, vars journalister nu avslöjas vara få och dessutom sitter i en förort till Budapest.

År 2021 försökte Ungerns största kommersiella TV-bolag; TV2-gruppen, som ägs av Viktor Orbán's barndomsvän, tidigare rörläggaren Lőrinc Mészáros, en av Ungerns rikaste män, kapa åt sig en av de fem digitala, markbundna TV-koncessionerna i Serbien. Det lyckades dock inte. Pengarna räckte troligen inte till, eftersom Ungern inte fått loss sina EU-fonder. Men Serbien, vars president Aleksandar Vučić är av samma nationalkonservativa politikertyp som Orbán, håller den femte koncessionen öppen för senare anbud.

Det är inte lätt att få intervjuer med Orbán's medieoligarker, som blivit stormrika tack vare att Orbán pumpat in statliga pengar i deras företag. Men regimtrogna TV2:s vd Pavel Stanchev säger i branschtidningen TVBizz att han är intresserad av alla investeringsobjekt i regionen. Det gäller även RTL Kroatien. RTL är ett tyskt bolag som TV2 konkurrerar med i Ungern. RTL är i stort sett den enda kommersiella TV-kanal som Orbán inte har kontroll över. ➔

SOROS

George Soros föddes 1930 i Budapest.

Han kom från en judisk familj men överlevde Förintelsen. 1948 flyttade han till England och senare till USA. Han har blivit känd både som kontroversiell finansaktör och filantrop. Hans stiftelse Open Society Foundations är verksam i många länder. För den ungerska regeringen har Soros varit en huvudfiende i många år.

➤ **A**mnesty Press försöker också få en intervju med Orbáns internationella pressekreterare i Budapest, för att höra om medierna i Ungern och inte minst om synen på landets medieexpansion. Det korta mejlsvaret blir att "tiden inte räcker till" och att "regeringen inte har något med mediernas affärer i utlandet att göra". Underförstått: allt sker på strikt kommersiella grunder.

– **Struntprat! Det är alltid vår premiärminister som bestämmer i sista hand. Ingen av medieägarna är affärsmän, det handlar hela tiden om politiska förbindelser. De är till hundra procent avhängiga Viktor Orbán!**

Det säger *Gábor Polyák*, professor i medier och kommunikation vid ELTE-universitetet i Budapest. Jag träffar honom i hans lilla rum i den gamla universitetsbyggnaden vid Múzeumgatan i centrala Budapest.

– TV2 är en av de absolut värsta propagandamaskinerna i Ungern. Kanalen rapporterar till exempel inte alls om de stora lärarstrejkerna vi haft under lång tid. Sågs det något så är det att det är *Soros* och oppositionen som ligger bakom. Det handlar helt om en geopolitisk strategi om TV2 lyckas köpa in sig i Serbien. I Slovenien gällde det att hjälpa premiärminister *Janez Janšas* högerparti SDS. Det fungerade fram

till i föl då Janša förlorade valet i Slovenien, påpekar *Gábor Polyák*. Den senaste stora medieaffären i Slovenien var när Planet TV köptes av just ungerska TV2. Men expansionen inleddes redan 2017. Huvudfigur i de flesta av Ungerns tidigare medieaffärer utomlands var *Péter Schatz*, som började som direktör i ungerska MTVA när Orbán redan 2011 tog makten över Ungerns public service-TV.

dag anklagas *Péter Schatz* för att, via alla medieaffärer, ha bekostat de Fideszvänliga partiernas valkampanjer i Nordmakedonien och Slovenien. Han misstänks också för penningtvätt.

Flera av medieköpen gjorde *Péter Schatz* tillsammans med *Árpád Habony*, Orbáns nära vän, som lyssnat mycket på *Donald Trumps* inspiratör *Steve Bannon*.

Fast frågan är om inte *Steve Bannon* fick idéer av Orbán som *Bannon* brukar kalla "Trump before Trump".

I dag är Ungern en stor förebild för många republikanska politiker på högerkanten. Flera av dem var på stor konferens i Budapest i maj 2022. *Donald Trump* och *Marine Le Pen* kom dock inte, däremot *Fox News* kände TV-värd *Tucker Carlson* som förklarade att "Ungern är ett laboratorium som framgångsrikt bekämpat vänstern. Genom kontrollen över medierna och viktiga institutioner har de så kallade progressiva krafterna som hotar hela den västerländska civilisationen stoppats".

➤ **"Struntprat! Ingen av medieägarna är affärsmän, det handlar hela tiden om politiska förbindelser. De är till hundra procent avhängiga Viktor Orbán!"**

Gábor Polyák, medieprofessor vid ELTE-universitetet i Budapest.

Viktor Orbán såg väldigt nöjd ut under talet och bjöds sedan in till USA där han i augusti 2022 talade på extremhögerens CPAC-möte i Texas. Orbáns budskap om att "globalisterna kan alla dra åt helvete" hälsades med jubel.

Den ungerska expansionen fortsätter även i andra omgivande länder som Rumänien, Serbien, Slovakien och Kroatien, där medierna som riktar sig till de ungerska minoriteterna kan glädja sig åt många miljoner euro i stöd. Orbán är ganska fixerad vid att Ungern förlorade två tredjedelar av sitt territorium efter första världskriget vid fredsfördraget i Trianon 1920.

– I Transsylvanien i Rumänien, där jag är född, pumpar Orbán in fem-sex miljoner euro varje år i de ungerskspråkiga tidning-

STEVE BANNON

Affärspersonlighet i USA som var chefsstrateg hos president *Donald Trump* under ett drygt halvår 2017 innan han fick sparken. *Bannon* har arbetat för att förena högerextremister i olika länder. I USA har han åtalats flera gånger för bland annat domstolstrots och penningtvätt.

FARLIG TIDNING. Csaba Lukács (till höger), är chefredaktör på den oberoende tidningen Magyar Hang som inget tryckeri i Ungern vågar trycka.

CPAC

Conservative Political Action Conference, CPAC, är en årlig politisk konferens för konservativa i USA. De senaste åren har konferensen dominerats av politiker långt ut på högerkanten och CPAC har också satsat på att arrangera konferenser i andra länder för att förena högernationalister.

➤ arna och radiostationerna. Och de har kontroll över alla genom en propagandacentral liknande KESMA. Så fick han också 79 procent av rösterna därifrån vid valet 2022.

Det berättar Csaba Lukács, chefredaktör på den oberoende tidningen Magyar Hang i Budapest, som han för övrigt är tvingad att trycka i Slovakien. Inget tryckeri i Ungern vågar befatta sig med Magyar Hang, då skulle de mista andra kunder.

– Men även i Slovakien satsar Orbán mångmiljonbelopp i de Fideszvänliga minoritetsmedierna, precis som i Kroatien och Serbien, berättar Csaba Lukács.

De ungerska skattebetalarnas pengar flyter, via mellanhänder, också in i Mon-

tenegros telecom- och banksektor. Och i Albanien och Bosnien köpte ungerska oligarker de största mobiloperatörerna för drygt ett år sedan.

nblandad i de affärerna är också det portugisiska investmentbolaget Alpac Capital, vars vd Pedro Vargas David har en nära koppling till Orbán. År 2021 tog Davids bolag över 88 procent av aktierna i den kända nyhetskanalen Euronews som når över 100 miljoner tittare i månaden. Davids pappa, Mario David är Orbáns nära vän och rådgivare. Vd Pedro Vargas David förnekar att kanalens innehåll ska påverkas.

– Uppgåelsen är en ”politisk investering” utan någon som helst affärsmässig

HALSDUKEN. Viktor Orbán med landslagsspelaren Balázs Dzsudzsák. FOTO: FACEBOOK

TRIANON

EFTER FÖRSTA världskrigets slut slöts flera fredsavtal med de stater som tillhörde den förlorande sidan. För Ungerns del innebar fredsavtalet på det franska slottet Trianon 4 juni 1920 att landet förlorade två tredjedelar av sin yta.

Frågan om Ungerns förlorade områden är fortfarande aktuell och fick åter uppmärksamhet när Viktor Orbán i samband med en fotbollsmatch med Grekland i november 2022 bar en halsduk med Storingens karta. Rumänien och Ukraina rasade mot Orbáns provokation som hade lagts ut på premiärministerns egen facebook-sida.

grund, anser medieprofessorn Gábor Polyák.

Dock kan man ännu inte skönja någon direkt påverkan på utbudet i Euronews, som har sitt säte i franska Lyon.

D en internationella, ungerska nyhetsbyrån V4NA i London är ett annat, tidigare försök att sprida Fidesz och Orbáns tankar. V4 antyder att de fyra länderna i Visegrádgruppen; Ungern, Polen, Slovakien och Tjeckien är inblandade. Men inte alls, det handlar om en rent ungersk skapelse, återigen av Orbáns informelle rådgivare Árpád Habony, nu tillsammans med försvarsminister Kristóf Szalay-Bobrovniczky, tidigare Londonambassadör.

NA står för News Agency och V4NA marknadsför sig som en Londonbaserad nyhetsbyrå med ett 50-tal korrespondenter runt om i Europa. I själva verket består den av några få journalister som sitter i förorten Óbuda utanför Budapest och plockar de flesta nyheterna från nätet. Det kunde den grävande ungerska sajten Atlatszo berätta om. Deras reportrar hade förgäves letat efter nyhetsbyrån runt om London.

Den så kallade nyhetsbyråns material

når därför inte avsedd internationell spridning, men används av alla de regeringskontrollerade medierna i Ungern, vars mediekonsumenter tror att nyheterna kommer från London. Utbudet är det sedvanliga: Västeuropa är i förfall med horder av migranter som finansieras av Soros.

Ungerns medieexpansionen utomlands, väcker den då ingen kritik?

Jo, den har uppmärksammats av pressfrihetsorganisationer, som varnar för utvecklingen. Inom EU händer det däremot inte mycket. För några år sedan tvingade dock fyra medlemmar i Europaparlamentet fram en debatt i saken.

En av de kritiska parlamentsledamöterna, ungerskfödda nederländskan Kati Piri, gick så långt som att säga att ”det är knappast någon överraskning att ungerska ledare pumpar in miljoner euro i de här utländska medierna. Vi vet alla att Orbáns otillständiga propagandaförsök bara är toppen av ett isberg. Hans mål är att underminera EU för egen personlig vinning.” IIII

OLA BINI FRIKÄND

ECUADOR. Den 31 januari beslöt en domstol i Quito att frikänna den svenske programmeraren **Ola Bini**. Han greps 2019 och satt häktad i två månader anklagad för dataintrång i det statliga ecuadorianska telekombolaget CNT:s datasystem. Amnesty är en av flera organisationer som kritiserat processen mot Ola Bini som har ansetts vara politiskt motiverad. **||||**

MÅNGA BREV TILL CHIMALTENANGO

ECUADOR. **Bernardo Caal Xól** är en klimat- och miljöaktivist, lärare och facklig representant som länge arbetat med att försvara urfolks rättigheter i Guatemala. Den 30 januari 2018 greps han för att ha försvarat urfolket Maya Q'eqchi's rättigheter i samband med byggandet av ett vattenkraftverk på den heliga Cahabón-floden i norra Guatemala. Den 9 november 2018 dömde en domstol i Cobán honom till 7 år och 4 månaders fängelse för påstådd grov stöld och grovt olagligt frihetsberövande. I juli 2020 beslöt Amnesty att han skulle betraktas som samvetsfånge.

Hösten 2021 var Bernardo Caal Xól ett av fallen i Amnestys globala kampanj "Skriv för frihet". Omkring en halv miljon människor, varav 11 800 människor i Sverige, engagerade sig och krävde att han omedelbart skulle frigges.

Den 24 februari 2022 frigavs han för gott uppförande i fängelset. Amnesty välkomnade frigivningen men kritiserade att domen mot honom inte hade upphävts.

Den 29 oktober 2022 överlämnades omkring 30 000 solidaritets-brev till Bernardo Caal Xól i Chimaltenango. Dessa brev skrevs under Amnestys kampanj 2021. **||||**

BREVSÖRÖD. Bernardo Caal Xól fick i oktober 2022 omkring 30 000 solidaritets-brev som skrevs när han satt fängslad.

INFÖR RÄTTA. I april ska rättegången mot Hashim Thaçi inledas. Här meddelar han sin avgång som Kosovos president 5 november 2020 när åtalet hade tillkännagivits.

FOTO: VISAR KRYEZIU/AP/TT

Expresident inför rätta

KOSOVO. Specialdomstolen för Kosovo, som har sitt säte i nederländska Haag, avkunnade den 16 december 2022 sin första dom. **Salih Mustafa**, tidigare befäl för en enhet inom UÇK, Kosovos befrielsearmé, dömdes till 26 års fängelse efter att ha fällits för tre fall av krigsförbrytelser i ett UÇK-fängelse i byn Zllash/Zlas 1999. Domstolen fann att Salih Mustafa personligen hade deltagit i tortyr av två fångar och hans vägran att frigge en fånge

hade lett till den fångens död. Salih Mustafa förklarade sig oskyldig och förnekade att han överhuvudtaget hade befunnit sig på platsen.

De flesta av åklagarsidans vittnen framträdde anonymt av säkerhetsskäl, förklarade domaren **Mappie Veldt-Foglia**:
– De har vittnat trots fruktan då de i Kosovo kallas "förrädare" och lever i konstant rädsla för att något ska hända dem eller deras familjer.

Specialdomstolen, Kosovo

i Haag

Specialist Chambers, inrättades 2016 och fick sitt säte i Haag då Kosovo inte anses kunna genomföra rättegångar och ge vittnesskydd. EU är huvudfinansierare av domstolen som enbart har internationella domare. I Kosovo anser många att domstolen är partisk, riktad mot kosovoalbarnerna.

Den 21 februari inleddes ytterligare en rättegång i Haag. **Pjetër Shala**, som greps i Belgien 2021, är åtalad för godtyckliga fängslanden, grym behandling,

tortyr och mord på fångar som UÇK ska ha begått i maj-juni 1999 i en metallfabrik i Kukës i Albanien. Pjetër Shala nekade till alla anklagelser och försvaret hävdade att hela åtalet bygger på hörsägen.

I april ska rättegången mot Kosovos tidigare president **Hashim Thaçi** och tre andra högt uppsatta politiker inledas. De fyra anklagas för att under perioden mars 1998 till september 1999 ha gjort sig skyldiga till brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. I åtalet hävdas att de fyra var ansvariga för misshandel, fängslanden och nästan 100 mord. Offren var serber, romer och albaner, som antingen samarbetade med det serbiska styret eller tillhörde politiska grupper utanför UÇK, som **Ibrahim Rugovas** parti LDK. De åtalade förnekar brott.

Kosovo var en del av Serbien men UÇK inledde 1997 ett väpnat uppror och 1999 ingrep Nato med ett flygkrig mot Serbien-Montenegro. FN övertog styret sommaren 1999 och den Nato-ledda Kfor-styrkan skickades till Kosovo. År 2008 utropade Kosovo självständighet vilket omkring 100 länder har erkänt, dock inte Serbien.

I december 2022 var situationen vid gränsen mellan Kosovo och Serbien spänd efter oenighet om registreringsskyltarna på bilar. Barrikader byggdes och skottlossning förekom. Kfor vägrade gå med på Serbiens krav att få skicka in serbisk militär och polis i Kosovo. I Belgrad försökte högerextremister den 15 februari storma presidentresidenset i protest mot serbiska samtal med Kosovo. **ULF B ANDERSSON**

KONTROVERSIELL LAG FÖR NORDIRLAND

NORDIRLAND. I påsk är det 25 år sedan Långfredagsavtalet 1998 gjorde slut på den väpnade konflikten i Nordirland som då hade pågått i nästan 30 år. I Storbritannien finns ett lagförslag i parlamentet, som delvis kommer ge strafffrihet för brott som begicks under det som kallas "The Troubles". Den 9 december 2022 presenterade Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter, Dunja Mijatović från Bosnien-Hercegovina, sin rapport om lagförslaget. Hon rekommenderar den brittiska regeringen att dra tillbaka förslaget då det mött omfattande opposition och kan stå i strid med kraven på att offren ska få upprättelse.

Amnesty välkomnade rapporten och pekade på att lagförslaget underminerar rättssäkerheten och betonade att "offrens rättigheter måste prioriteras".

– Medan offren och deras familjer berövas den rättvisa de förtjänar skulle lagen skydda dem som var ansvariga för mord, tortyr och andra allvarliga brott, sade Grainne Teggart, biträdande chef för avdelningen för Nordirland på brittiska Amnesty. **||||**

KVAR I FÄNGELSE

KAMERUN. Den 25 januari beslöt en domstol i Douala i västra Kamerun att avslå en begäran att 23 personer skulle frigges efter att ha dömts i samband med en fredlig demonstration mot president **Paul Biyas** styre, organiserad av oppositionspartiet MRC i september 2020. Den 90-åriga presidenten har styrt Kamerun i 40 år.

En av dem som blir kvar i fängelse är **Dorgelesse Nguesan** som av en militärdomstol dömts till fem års fängelse. Hon var ett av fallen i Amnestys globala kampanj "Skriv för frihet" 2022. **||||**

Dorgelesse Nguesan

FOTO: PRIVAT/AT

Viktiga perspektiv

SANDARMOCH, NÄR GRAVARNA TALAR

Sergej Lebedev
Översättning: Mikael Nydahl
Ariel förlag

DET RYSKA angrepps-kriget mot Ukraina har omgärdats av en argumentation från president **Vladimir Putin** som har förvånat många genom en öppen imperialistisk erövringsambition. Den ryske författaren **Sergej Lebedev**, som numera är bosatt i tyska Potsdam, lyckas i "Sandarmoch, När gravarna talar" visa hur rysk kolonialism är ett fenomen som inte är nytt även om "inte ens liberalt sinnade ryssar idag är fullt medvetna" om detta.

Lebedev berättar om hur folkgrupper i den Ryska federationen känner sig hotade av russificering och tar upp Udmurtien som exempel. Den 79-årige vetenskapsmannen **Albert Razin** brände sig själv till döds den 10 september 2019 i Izjevsk i protest mot hur udmurternas är på väg att försvinna. Den dag kriget i Ukraina är över kan nya konflikter väntas i det ryska imperiet.

Sandarmoch är namnet på den skog i Karelen där historikern Jurij Dmitrijev, aktiv i Memorial, hittade massgravar efter massmorden under utrensningarna på 1930-talet. 5 augusti gjordes till minnesdag för "den Stora terrorns offer" för att inte glömma alla de Sovjetmedborgare, däribland många ukrainare, som mördades här. Lebedev, och **Alisa Ganijeva**, avarisk författare som har skrivit efterordet, påminner om att Jurij Dmitrijev efter en skådeprocess nu avtjänar ett fängelsestraff på 15 år.

ULF B ANDERSSON

FÖRSVAR. Frivilliga i YPJ-milisen förbereder sig på att försvara Kobane mot IS.

FOTO: DOC LOUNGE

Tillbaka till Kobane

KOBANE - DRÖMMEN OM FRIHET (TOUCHING FREEDOM)
Regi: Manal Masri
Finns på SVT Play

I Libanons huvudstad Beirut lever år 2014 de två kurdiska studenterna **Jenkidar Shikhdmmar** och **Hussein Abbas**. De studerar statsvetenskap och har ett tryggt studentliv. I deras hemstad Kobane i norra Syrien finns familjerna och många vänner kvar. De bäge bestämmer sig sommaren 2014 för att göra den långa resan till Kobane och tar med sig en filmkamera nyfikna på att skildra livet i en stad där regimens grepp har upphört och kurderna styr i det som nu kallas Rojava.

Efter att ha passerat 40 vägspärrar; Assadregimen, Fria syriska armén, Nusrafronten och IS, Islamiska staten, når de Kobane.

Deras filmer om livet i Ko-

bane är ett unikt tidsdokument som den svenska dokumentärfilmaren **Manal Masri** skickligt har använt sig av i "Kobane - drömmen om frihet" varvat med senare intervjuer. Numera lever Hussein i Paris och Jenkidar i Barcelona, två av många människor vars liv förändrats för alltid genom kriget.

Sommaren 2014 var en orolig men ändå lycklig tid. Det styrande partiet i Rojava, PYD, hade utropat 19 juli som revolutionsdagen och det firas med festligheter som också går in över gränsen i Turkiet.

I Mosul hade IS utropat kalifatet och med hjälp av tiotusentals frivilliga från hela världen tar IS kontroll över allt större delar av Irak och Syrien och närmar sig Kobane.

I filmen skildras hur YPG och kvinnomilisen YPJ förbereder sig på att försvara staden. Det är gripande att möta dessa kurder, där många kommer att stupa, fast

beslutna att möta en överlägsen fiende.

I september 2014 inleder IS anfallet mot själva staden. Någon hjälp från Turkiet, som stänger gränsen för flyende, finns inte att vänta. Världspressen står på kullarna inne i Turkiet och följer slaget på andra sidan gränsen. Till sist tillåter Turkiet kurdiska soldater att ansluta sig till Kobanes försvarare och USA inleder bombningar mot IS. I början av 2015 hade IS tvingats ut ur Kobane. Sverige är ett av många länder som ansluter sig till den koalition som bekämpar IS och USA är fortfarande nära allierat med SDF, den kurddominerade koalition som till sist 2019 besegrade IS i Syrien.

Manal Masris film är en viktig påminnelse om det kurdiska motståndet mot IS och man önskar att de svenska politiker som nu vill tillmötesgå Turkiet i Nato-förhandlingarna ser filmen och ställer sig frågan om kurderna i norra Syrien var och är "terrorister"?

ULF B ANDERSSON

KARTLÄGGNING. Johan Ulvenlöv, Matti Palm och Anders Larsson har skrivit boken om Husiatyn.

FOTO: IDA JERNBERG PALM

IMPONERANDE DOKUMENTATION

HUSIATYN – FÖRINTELSEN SOM SVERIGE GLÖMDE

Johan Ulvenlöv, Matti Palm och Anders Larsson
Bokförlaget Atlas

Det är en krävande bok som **Johan Ulvenlöv**, **Matti Palm** och **Anders Larsson** har åstadkommit med "Husiatyn – Förintelsen som Sverige glömde". Genom en minutiös dokumentation får vi följa vägen till Förintelsen i ett mikroperspektiv genom några livsöden där pojken **Dov Altschuler** och flickan **Sabina Badian** står i centrum. Författarna betonar att inget i boken "är fabricerat eller utbroderat" utan innehållet kommer från en rad olika källor och så långt det går har de strävat efter att belägga att allt är korrekt. De redovisar också i bokens slut kapitel för kapitel hur källorna har använts.

Vi får följa livet i den del av dagens Ukraina som fram till 1939 tillhörde Polen. Genom Molotov-Ribbentrop-pakten i augusti 1939 fick Sovjetunionen rätt att ockupera östra Polen och detta styre varar fram till juni 1941 när Nazityskland och dess

allierade på bred front går till anfall mot Sovjet. På den tyska sidan finns många frivilliga, även från Sverige som har anslutit sig till nazisternas fälttåg. I boken ges en detaljerad redogörelse för turerna kring **Kurt Lundin**, frivillig i Waffen-SS, och hur han lyckas undgå att ställas till svars i Sverige.

Utredningen om Lundin tar slut efter kriget och författarna konstaterar att inga frågor ställdes till Lundin "om de brott mot judar som han beskrev i förhöret i Helsingborg, julen 1943".

Boken präglas av en stark närvarokänsla både när det gäller kampen för att överleva under ockupation och skildringen av svenskars deltagande i Förintelsen. Och här berättas om de svåra valen människor stod inför i en situation där empatisk solidaritet kunde medföra döden. Denna imponerande bok påminner också om ett Östeuropa där ukrainare, polacker och judar en gång i tiden levde sida vid sida innan de hamnade i skärningspunkten mellan Stalins Sovjet och Hitlers Tyskland.

ULF B ANDERSSON

Tack och farväl

INFÖR ÅRSSKIFTET meddelade Utrikespolitiska institutet att skriftserien "Världspolitikens Dagsfrågor" läggs ner efter 82 år. Läsarna hänvisas till det i och för sig utmärkta, men kortfattade, Utrikesmagasinet, som finns kostnadsfritt på webben eller prenumeration på Landguiden.

För oss som länge har läst häftena i Världspolitikens Dagsfrågor så kommer det att bli tomt. De har fyllt mellanrummet mellan längre tidnings- eller tidskriftsreportage och böcker. Formatet har varit perfekt för läsning på buss eller tåg och oftast har texterna varit både välskrivna och mycket informativa.

Redaktionen har lyckats hitta ämnen och länder som är aktuella men inte dagsaktuella och därmed faller utanför nyhetsflödet. **Kristina Simion** och **Elisabeth Olivius** "Motståndet i Myanmar. Med vapen och diplomati" (nummer 9/2022) är ett bra exempel. De första veckorna efter militärkuppen i Myanmar 1 februari 2021 var det imponerande motståndet i mediernas fokus. Men sedan krossades protesterna och landet gled långsamt in i ett lågintensivt inbördeskrig där den civila parallellregeringen NUG försöker organisera ett väpnat motstånd med PDF, Folkets försvarsstyrkor. Bakgrunden och analyserna i denna skrift ger en bra ingång för att förstå vad som händer nu och hur framtiden ter sig under det brutala militärstyret.

Annat läsvärt nummer under förra året var **Elisabeth Özdalgas** "Cypernfrågan vid vägs ände?" (nummer 7-8/2022).

Tyvärr är det nu bara att säga tack och farväl.

ULF B ANDERSSON

OCKUPATION. Generalmajor Vasilij Novikov från den sovjetiska armén och brigadgeneral J. G. E. Tiarks inspekterar soldater inför en gemensam brittisk-sovjetisk militärparad i Teheran i september 1941 efter att Iran ockuperats.

FOTO: VIKTOR3951/WIKIMEDIA

Återblick i Iran

SORGEHÖGTID
Simin Daneshvar
Översättning:
Johanna Jellback
och Said Moghadam
Ordfront

SIMIN DANESHVARS BOK "Sorgehögtid" kom ut år 1969 och är sedan dess en av de mest lästa böckerna i Iran. Det var också den första boken på persiska skriven av en kvinna som gavs ut i Iran. Nu har den för första gången översatts till svenska.

Sorgehögtid utspelar sig i staden Shiraz i sydvästra Iran under andra världskriget. Här möter vi bokens huvudperson **Zari**, som i förhållande till det komplexa politiska sammanhang hon befinner sig i, lever ett ganska vanligt liv tillsammans med sin man **Yusof** och deras tre barn.

Berättelsen följer Zari i hennes vardagsbestyr som bland annat innefattar att ta hand om, och oroa sig för, barnen och upprätthålla relationer med familj och släktingar. Under bokens gång påverkas dock Zari allt mer av det politiska läget och ställs inför situationer som hon aldrig tidigare behövt förhålla sig till. Därför kryper den politiska kontexten allt närmare läsaren och blir synligare

ju längre in i berättelsen man kommer.

Trots att Zaris liv till en början ter sig ganska vardagligt är hon omgiven av ett myller av personer och det tar en stund att förstå hur de relaterar till såväl varandra som till de olika grupperingar som fanns i Iran under andra världskriget. Här rymms både olika nationaliteter, politiska inriktningar och samhällsklasser. Som tur är ger bokens förord en bra överblick över vad som hände i Iran under andra världskriget och ger läsaren en förståelse för det samhälle som Zari och hennes familj lever i.

I slutet av boken finns också en lista över berättelsens nyckelpersoner och denna är till stor hjälp för att påminna sig om vem som är vem under läsningens gång. Likaså återfinns en lista med ordförklaringar längst bak i boken som ger den oinvidige en chans att lära sig mer om den iranska kulturen vad gäller bland annat matlagning, klädesplagg och mytologi.

Därför erbjuder romanen inte enbart en spännande berättelse utan också en möjlighet att lära sig mer om Iran och dess historia.

SANNA BLOMGREN

"Perverst förbud"

Den 20 januari krävde Amnesty att de nya ryska censurlagarna när det gäller förbud mot hbtqi-teman på internet och i film eller TV-serier upphävs. "Det är perverst att förbjuda globalt hyllade filmer som "Brokeback Mountain" och "Call Me by Your Name", konstaterade Amnesty.

"Vad händer med Shakespeare?"

I USA föreslås och antas lagar mot hbtqi-företeelser i rask takt. Inte minst har drag-show blivit en populär måltavla för moralkonservativa politiker. Tidskriften "American Theatre" påpekar i artikeln "Why the Fight Over Drag Is a Struggle for Us All" att det handlar om trans- och homofobi men också om ett angrepp på en konst och yttrandefriheten. I en genomgång av förbudsvägen konstateras att en del politiker inte kunnat ge klara svar på frågan om pjäser av **William Shakespeare**, där cross-dressing ingår, kommer få spelas i fortsättningen.

"Historisk attack"

Amerikanska Pen varnade den 24 februari för att ett lagförslag i Florida innebär "de mest drakoniska och censurerande restriktionerna för högre utbildning" i USA:s historia. Enligt HB 999, som stöds av guvernör **Ron DeSantis**, ska utbildningen vägledas av "traditionella värderingar" och undervisning om feministisk historia och könsdiskriminering försvinnas. En historisk attack på akademisk frihet, anser Pen.

"Inget brott gå naken"

En domstol i Spanien har frikänt **Alejandro Colomar**, 29, som hade dömts för att ha gått naken i Aldaia i provinsen Valencia. I den frikännande domen konstaterades att det visserligen finns ett "rättsligt vakuum" när det gäller offentlig nakenhet i Spanien men att Colomars nakenpromenad inte störde medborgarnas säkerhet eller allmän ordning. Offentlig nakenhet blev lagligt i Spanien 1988.

VILL HEM. Demonstration utanför internationella domstolen i Haag 2018 där invånare från Chagosöarna kräver rätt att återvända hem.

FOTO: MIKE CORDER/AP/TT

"BROTT MOT MÄNSKLIGHETEN"

DEN 15 FEBRUARI publicerade Human Rights Watch, HRW, en rapport där Storbritannien och USA anklagas för brott mot mänskligheten. HRW kräver att skadestånd betalas ut och att människor tillåts återvända hem till Chagosöarna i Indiska oceanen.

Chagosöarna hörde till den brittiska kolonin Mauritius men 1965 skapades BIOT, Brittiska territoriet i Indiska oceanen, och detta är nu den sista brittiska kolonin i Afrika. Hela befolkningen på cirka 2 000 personer tvångsflyttades då Storbritannien och USA skulle bygga en militärbas på huvudön **Diego Garcia**.

Chagossierna bor idag utspridda i Mauritius, Seychellerna och Storbritannien och många lever i fattigdom och har utsatts för rasdiskriminering, konstaterar HRW. De förvägras

rätten att återvända hem.

De senaste åren har frågan tagits upp internationellt och i februari 2019 kom ett utlåtande från Internationella domstolen i Haag där Storbritannien uppmånades att återlämna öarna till Mauritius. Den 22 maj 2019 krävde FN:s generalförsamling med stor majoritet att Storbritannien inom sex månader återlämnade Chagosöarna till Mauritius. När tidsfristen gick ut förklarade Mauritius den 22 november 2019 att briterna "nu är en olaglig kolonial ockupant". Den 28 januari 2021 konstaterade FN:s havsrättsdomstol att öarna tillhör Mauritius.

Storbritannien begår idag ett förfärligt kolonialt brott och behandlar alla chagossier som ett folk utan rättigheter, konstaterade **Clive Baldwin**, huvudförfattare till HRW:s rapport.

ULF B ANDERSSON

FATTA PENNAN

VARJE ÅR UTFÄRDAR Amnesty International hundratals blyxtaktioner. Det kan handla om samvetsfångar som har fängslats, dödsdömda fångar där en avrättning är nära

förestående, flyktingar som vägras söka asyl eller hotad yttrandefrihet. Amnesty Press väljer ut tre fall i varje nummer.

Dömd för regeringskritik

DEN 20 FEBRUARI fastställde en appellationsdomstol i Rabat en fängelsedom mot människorättsförsvararen **Rida Benotmane**, även om straffet reducerades från tre år till 18 månader. Han befinner sig i isoleringscell i fängelse i staden Salé sedan han greps i september 2022. Han dömdes efter att 2021 på sociala medier ha riktat kritik mot regeringen i Marocko och säkerhetsstyrkorna.

SKRIV TILL:
Head of Government of the Kingdom of Morocco
Mr. Aziz Akhannouch
Palais Royale – Touarga,
Rabat, Marocko
Twitter: @ChefGov_ma

Your Excellency,
I am writing to express grave concern about the ongoing arbitrary detention of journalist and human rights defender Rida Benotmane. On 20 February, his conviction on charges stemming solely from the exercise of his right to freedom of expression was upheld on appeal. The charges are connected to his Facebook posts and YouTube videos dating from 2021.

Rida Benotmane has been kept in prolonged solitary confinement in Arjate 1 prison in the city of Salé since his detention in September 2022.

I urge you to release Rida Benotmane immediately and unconditionally and quash his conviction and sentence. I further urge you to end the prosecution of and criminal investigations against journalists, bloggers, and human rights defenders for exercising their right to freedom of expression.

Yours sincerely,
DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 25 april.

Fredsaktivist fängslad

FREDSAKTIVISTEN Abdul Karim Ali har godtyckligt hållits fängslad sedan 11 augusti 2022 utan att något åtal har väckts. Några förklaringar för fängslandet har inte getts men han uppges ha förhörts om en video han gjorde den 9 juli 2022 där han fördömde ett militärt befäl för att ha torterat civila. Abdul Karim Alis familj har tvingats gömma sig efter att ha mottagit hot och hans fru varnades för att försöka slå larm utanför Kamerun om mannens situation.

SKRIV TILL:
H.E Joseph Beti Assomo
Minister of Defence of the Republic of Cameroon
Boulevard de la Réunification
B.P. 1162, Yaoundé, Kamerun
E-post: defcamer@gmail.com

To His Excellency,
I am writing to request your urgent attention to the case of Abdul Karim Ali, a prominent Cameroonian peace activist who has been in detention without charge since 11 August 2022. Abdul Karim Ali ran the Peace Research Center and he was a vocal advocate of the Swiss-led mediation process as a way out of the Anglophone crisis. Two of his friends, Rabio Enuah and Yen Kong Sulemanu, have also been detained in relation to their connection with him.

While no formal reason has been given for his detention, he was interrogated repeatedly about a video he made on 9 July 2022 denouncing a Cameroonian military chief known as 'Moja Moja' for reportedly torturing civilians.

I urge you to ensure that Abdul Karim Ali, Rabio Enuah and Yen Kong Sulemanu are immediately released or charged with a recognizable criminal offence.

Yours sincerely,
DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 25 april.

Advokat mördad

THULANI MASEKO var en modig människorättsförsvarare, advokat och kritiker av regeringens förtryck av folket i Swaziland (eSwatini). Den 21 januari sköts han till döds med tre skott genom ett öppet fönster i vardagsrummet i Luyengo, Mbabane, inför sin fru. Dagen före mordet uppges kung Mswati III i ett offentligt tal ha sagt att man skulle "ta itu med dem" som kräver demokratiska reformer.

SKRIV TILL:
Hon. Pholile Dlamini-Shakantu
Minister of Justice and Constitutional Affairs
927 Mhlambanyatsi, Usuthu Link Road
5th Floor, Mbabane, Swaziland
E-post: ps@justice.gov.sz

Your Excellency,
I am writing to bring to your attention the unlawful killing of Thulani Maseko, a human rights lawyer, activist and former prisoner of conscience. On 21 January, Thulani Maseko was shot by unidentified assailants through an open window of his living room, in front of his wife.

Although the motive behind his killing remains unclear, Amnesty International has reason to believe that he was attacked in relation to his work as a human rights lawyer.

I urge you to ensure that the unlawful killing of Thulani Maseko is promptly, thoroughly, impartially, independently, transparently and effectively investigated and that anyone suspected to be responsible is brought to justice in a fair trial.

Yours sincerely,
DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 25 april.

Ovanstående vädjandebrev med sammanfattning på svenska finns på amnestypress.se (längst upp i högra hörnet).

TILLBAKABLICKEN

SEGERTAL. George W Bush utropar den 1 maj 2003 att kriget i Irak har vunnits. FOTO: STEPHEN JAFFE/AFP/TT

FILMTIPS:

Den brittiska filmen "Official Secrets" från 2019, är ett välgjort drama där Keira Knightley spelar visseblåsaren Katharine Gun som upptäcker det smutsiga spelet i FN från USA och Storbritannien inför invasionen av Irak.

"KRIGET ÄR ÖVER"

DEN 1 MAJ 2003 HÖLL George W Bush ett segertal ombord på hangarfartyget USS Abraham Lincon. USA:s president förklarade att uppdraget var slutfört och att USA och dess allierade hade segrat i slaget om Irak efter invasionen 19 mars 2003. Fartygsbesättningen jublade när Bush beskrev detta som "en seger i kriget mot terrorn".

Snart skulle Irak vara indraget i ett hänsynslöst krig som både var ett krig mot ockupationsmakterna och ett sektaristiskt inbördeskrig där civila slaktades hänsynslöst. Omkring 5 000 soldater från USA och dess allierade döddes fram till 2011 medan tiotusentals irakier dog. Efter USA:s återtåg kom snart nästa fas då IS, Islamiska staten, 2013–2014 erövrade stora delar av Irak och Syrien och upprättade ett kalifat där yazidier utsattes för folkmord och shiamuslimers massmördades.

Efter al-Qaidas attacker mot USA den 11 september 2001 hade delar av administrationen i Washington börjat

planera för ett anfall mot Irak. Det var dock omöjligt att finna tecken på ett samarbete mellan Iraks diktator **Saddam Hussein**, som USA hade samarbetat med under Irak-Iran-kriget 1980–1988, och Usama bin Ladins nätverk al-Qaida, så USA fick hitta andra förevändningar.

Inför invasionen av Irak arbetade Bushs administration istället enträget för att lura världen att Saddam Hussein hade massförstörelsevapen som hotade världen. FN:s vapeninspektörer under ledning av **Hans Blix** och IAEA:s generaldirektör **Mohamed ElBaradei** hittade inga bevis för att dessa vapen fanns i Irak. Trots enträgna försök från USA och Storbritannien att vintern 2003 få igenom en resolution i FN:s säkerhetsråd för att tillåta en invasion av Irak förklarade Frankrike och Ryssland att de skulle lägga in veto. Då valde George W Bush och brittiske premiärministern Tony Blair att ändå gå till anfall.

ULF B ANDERSSON

Studera mänskliga rättigheter!

Enskilda Högskolan
Stockholm

Anmäl dig till höstens program
och kurser senast den 17 april
via antagning.se

Enskilda Högskolan Stockholm • Avdelningen för mänskliga rättigheter och demokrati • www.ehs.se • mrd@ehs.se

KOM PÅ AMNESTY SVERIGES ÅRSMÖTE 2023

VÄLKOMMEN TILL AMNESTY SVERIGES ÅRSMÖTE 6-7 MAJ I STOCKHOLM

Det är på årsmötet som du tillsammans med andra i rörelsen inspireras, fattar viktiga beslut för Amnesty Sverige, diskuterar, lyssnar till spännande talare, väljer styrelse och träffas.

Årsmötet hålls i år fysiskt på Hallunda Folkets hus mellan den 6-7 maj 2023.

Mer information om årsmötet och hur du gör för att anmäla dig hittar du på amnesty.se/årsmöte

Varmt Välkommen!

AMNESTY
INTERNATIONAL

©Amnesty International/Lauren Murphy

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER ETT HELT ÅR!

PRENUMERERA PÅ AMNESTY PRESS.

☐ Ja, jag vill prenumerera på Amnesty Press. Fyra nr per år kostar 200 kr. Skicka mig ett betalningskort.

☐ Ja, jag vill bli medlem. För 240 kronor om året ingår Amnesty Press i ditt medlemskap.

FÖR- OCH EFTERNAMN:

ADRESS:

POSTNUMMER OCH ORT:

TELEFONNUMMER:

Beställ via e-post: distributionen@amnesty.se eller skicka in kupongen i ett kuvert till Amnesty International, svarspost 110 610 800, Box 4719, 116 92 Stockholm

Hej medlem

DE UNGA FORTSÄTTER ATT GÖRA SKILLNAD I VÄRLDEN

Precis som vid starten på 1960-talet är Amnesty International fortfarande en medlemsorganisation som bärs av alla sina medlemmar, supportrar och givare runt om i världen. De amnestyrepresentanter som hörs och syns mest på offentliga platser, i skolor och där åsikter och kunskap delas är våra aktivister. Svenska Amnesty startades av aktivister som ville bidra med sin tid, sitt engagemang och sina kunskaper till arbetet för mänskliga rättigheter. Den traditionen har fortsatt genom årtiondena och är en viktig ingrediens i vår verksamhet och självbild som människorättsorganisation.

De som en gång var unga aktivister har hunnit bli både medelålders och äldre aktivister som minns de människorättsframgångar vi i Amnesty kunnat fira genom åren. Många äldre medlemmarna i Amnesty är glada att se hur leden fylls på med nya unga aktivister, inte minst då svåra utmaningar dykt upp på nytt och visat att de inte tillhör det förflutna. Omvälvande händelser som en global pandemi och aggressionskrig i Europa är åter verklighet och utgör allvarliga hot mot mänskliga rättigheter. Dessutom ifrågasätts och utmanas kvinnors lagliga rätt till abort i länder där abort varit lagligt i många år. Det är en fråga väcker starkt engagemang hos unga människorättsförvarare både i Sverige och i andra länder.

En person som har förmånen att träffa Amnestys nya generation aktivister är Agneta Khan.

Hej Agneta, vad har du för uppgifter på Amnesty?

- Jag arbetar som Verksamhetsutvecklare inom Ungdomsaktivism, dvs den delen av aktivism med aktivister upp till 25 år. Det är i huvudsak våra ungdomsaktivister som finns organiserade i ungdomsgrupper på gymnasieskolor runt om i hela landet. Även studentaktivister i studentgrupper som är kopplade till högskolor och universitet landet runt. Jag stöttar aktivisterna i allt från kampanjmaterial för aktiviteter och aktioner till att organisera regionala och nationella träffar där

de träffas för att kompetensutvecklas, utbyta erfarenheter och nätverka. Allt som behövs för att bygga en stark och hållbar aktivism!

Är det många unga som engagerar sig som aktivister i Amnesty?

I dagsläget har vi 37 ungdomsgrupper på lika många gymnasieskolor i landet. Skolorna är utspridda i 20 olika orter som Malmö, Öckerö, Åtvidaberg, Vårgårda och Olofström! Vi har också tio studentgrupper på olika högskolor och universitet, bl.a Malmö, Umeå och Göteborgs universitet. Grupperna kan se olika ut med allt från två aktivister till tjugo. Intresset och intensiteten i grupperna varierar också beroende på hur mycket tid de har, hur krävande studierna är under terminen och vad som händer i omvärlden!

Måste man kunna mycket om mänskliga rättigheter för att engagera sig?

Det krävs ingen förkunskap för att engagera sig som aktivist – bara en vilja och ett engagemang! Som aktivist väljer man själv hur mycket man kan och vill göra.

Vad kan man utföra för arbete som aktivist?

Det kan vara allt ifrån att skriva under en namninsamling till att sprida den. Det går också att arrangera en aktion eller aktivitet runt namninsamlingen. Som aktivist har man fyra huvudsakliga uppdrag: påverkansarbete, informationsspridning, rekrytering av medlemmar och insamling. Vad man arbetar med styrs utifrån Amnestys arbete och värdegrund men hur arbetet görs bestäms av aktivisterna själva! Du kan välja att anordna en manifestation, en fotoutställning eller filmvisning kring något som Amnesty arbetar med.

Är det stor skillnad på aktivister i olika åldrar? Lockas de av olika frågor eller olika typer av engagemang?

Ja och nej! Många aktivister och grupper som varit engagerade länge har hittat ett individfall eller en fråga de brinner extra för medan många nya provar olika frågor och former av aktivism. Ett särskilt MR-område som engagerat många unga aktivister den senaste tiden är aborträttsfrågan.

Tar det mycket tid att vara aktivist?

Nej, man avgör själv hur mycket eller lite tid man vill lägga på sitt engagemang. Har man inte möjlighet att vara en del av en aktivistgrupp kan man också ingå i ett nätverk som arbetar med specifika teman och agera digitalt på egen hand när tid finns.

Måste man bo i de stora städerna för finna människor att engagera sig tillsammans med?

Nej! Att vara Amnestyaktivist är att ingå i en nationell och global människorättsrörelse! Som medlem och aktivist är man välkommen att delta i nationella träffar, såsom nationella ungdomsträffar, Årsmötet och Aktivistseminariet som arrangeras årligen.

Vart kan man vända sig om man är intresserad av att gå med i en grupp eller på annat sätt bidra med sin tid och engagemang?

Är man under 25 år kan man kontakta mig direkt på agneta.khan@amnesty.se. Det går att läsa mer om hur det går till att engagera sig på hemsidan: <https://aktivism.amnesty.se/>. Alla som hunnit fylla 25 år är så klart lika välkomna att kontakta oss och gör det enkelt genom att fylla i formuläret på <https://bit.ly/amnestyaktivist>

Vad har du för förhoppningar för Amnestyåret 2023?

Att aktivister känner att de hittat en meningsfull plats där deras engagemang gör skillnad. För det gör det! Att vi fortsätter göra skillnad tillsammans!

SÅ HÄR KAN DU ENGAGERA DIG ELLER STÖDJA AMNESTY

Du kan skriva under någon av våra aktioner på amnesty.se/agerahub. Du kan bidra med pengar som finansierar våra utredningar, vårt påverkansarbete och vårt arbete med Amnestyfonden. Du kan dela de rapporter, utrop och namninsamlingar som vi lägger upp på sociala medier. Du kan engagera dig i en grupp och jobba mer fokuserat med en fråga. Du kan agera på egen hand. Varje insats gör skillnad. Därför är du viktig för Amnestys arbete för mänskliga rättigheter. Tack!

STARTA EN EGEN INSAMLING

Det är enkelt och roligt. Starta din insamling på min-insamling.amnesty.se. Dela och inspirera ditt nätverk att stödja din insamling, och se den växa i realtid.

BLI MÅNADSGIVARE VIA AUTOGIRO PÅ AMNESTY.SE

Genom att ge via autogiro räcker din gåva längre och får en långsiktig effekt, så att ännu mer kan gå till ändamålet. Du väljer belopp och kan ändra eller avsluta när du vill.

VILL DU HÖJA DITT MÅNADBELOPP?

Det är enkelt och snabbt gjort på www.amnesty.se/höj

STÖD AMNESTYS ARBETE MED EN GÅVA

Du kan alltid stödja Amnestys arbete via Swish 900 07 20 eller på amnesty.se samt plusgiro 900072-0 och bankgiro 900-0720

Vill du veta mer om att testamentera till Amnesty? Kontakta oss på testamenten@amnesty.se

HANDLA I AMNESTYBUTIKEN

Köp hållbart producerade produkter till dig själv eller att ge bort på butik.amnesty.se!

Skanna koden ovan med din mobilkamera för att komma direkt till butiken.

VET DU ATT AMNESTY BESÖKER MIGRATIONSVERKETS FÖRVAR? VI BEHÖVER BLI FLER. VI BEHÖVER DIG.

Besöken på Migrationsverkets förvar är **en mycket viktig del av Amnestys arbete** för flyktingars och migranternas rättigheter. Våra besökare möter personer som är frihetsberövade i väntan på utvisning från Sverige och ofta i en utsatt situation. Vi finns där för att vara

ett mänskligt stöd och samtidigt se till att de förvarstagnas **grundläggande rättigheter tillvaratas**. Som förvarsbesökare ingår du i en grupp som utöver att genomföra besöken tillsammans är i regelbunden kontakt med flykting- och migrationsteamet på sekretariatet. Några

gånger per år träffas vi också nationellt för att fylla på kunskap och ta hjälp av varandra. Vi söker personer till våra förvarsgrupper i **Göteborg, Gävle, Malmö och Åstorp**. Eller varför inte vara med och starta besöksverksamhet på förvaren i **Flen** eller **Ljunghed**?

För att bli förvarsbesökare behöver du gå en grundutbildning i asylrätt. Nästa tillfälle är 22-23 april i Malmö. Kontakta Emma Olsson och Madelaine Seidlitz på flykting@amnesty.se om du vill veta mer om uppdraget eller utbildningen.

Kan en Postkodlott bidra till ett öppnare och friare samhälle?

Det kanske låter konstigt, men på sätt och vis kan en lott faktiskt bidra till ett öppnare och friare samhälle. Eftersom hela överskottet från Postkodlotteriets försäljning går till 60 viktiga organisationer, bland andra Amnesty International som kämpar för att stärka de mänskliga rättigheterna. Tack vare alla som har eller har haft en Postkodlott har Amnesty hittills fått ta emot 232 miljoner kronor.

Det är det allra bästa med Postkodlotteriet.

Men det finns en sak till som är väldigt bra, och det är att du kan vinna tillsammans med dina grannar, samtidigt som du bidrar.

Visste du att nästan en miljon människor i Sverige är med i Postkodlotteriet? Det är fantastiskt, vilken kraft! Nästan en miljon människor som delar drömmen om att vinna stort – och drömmen om en bättre värld.

Köp lott eller läs mer på postkodlotteriet.se

Åldersgräns 18 år. Gå in på stodlinjen.se om du eller en anhörig spelar för mycket. Mer info på postkodlotteriet.se

VÄGRA VILA I FRID

Ta kampen mot förtryckare och orättvisor även efter din död. Skriv in Amnesty International i ditt testamente så hjälper vi dig att fortsätta kämpa för mänskliga rättigheter så länge det behövs.

Läs mer om hur du kan inkludera Amnesty i ditt testamente på amnesty.se/testamente

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

AMNESTY
INTERNATIONAL

Amnesty Press
@amnestypress

Startsida

Inlägg

Foton

Om

Community

DU FÖLJER VÄL **AMNESTY PRESS**
PÅ FACEBOOK?

HANDLA PÅ BUTIK.AMNESTY.SE

HANDLA I AMNESTYBUTIKEN

- ✓ Hållbart producerade produkter
- ✓ Bidrar till Amnestys arbete för mänskliga rättigheter
- ✓ Perfekta att ge bort
- ✓ Visar att du tar ställning

HANDLA PÅ BUTIK.AMNESTY.SE

AMNESTY
INTERNATIONAL

PÅVERKA ORGANISATIONEN PÅ ÅRSMÖTET!

Den 6-7 maj är det årsmöte för den svenska sektionen av Amnesty International. På vårt årsmöte beslutar vi gemensamt om viktiga frågor, organisationens ståndpunkter och diskuterar vår framtid som organisation.

Det gör vi genom workshops, diskussioner om inskickade motioner och omröstningar. En motion är ett förslag som medlemmar skickar in för att förändra organisationen. Alla medlemmar är välkomna att skicka in motioner inför ett årsmöte.

Vi som är medlemmar är inte bara Amnesty Sveriges rötter, utan vi kan också påverka hela Amnesty International. Genom det svenska årsmötet kan Amnesty Sveriges representanter ta upp frågor till det internationella årsmötet, Global Assembly Meeting.

Till Amnesty Sveriges årsmöte brukar vi även bjuda in gäster, ofta människorättsförsvarare som Amnesty har arbetat med, för att höra om deras kamp och de människorättskränkningar de utsätts för eller kämpar mot.

Årsmötet kostar inget och är öppet för alla medlemmar. Anmäl dig till årsmötet senast den 28 april. Har du behov av tolk, andra behov, eller behöver resa och boende måste du anmäla dig senast den 3 april.

För er som känner att det är svårt att veta vad som egentligen görs på ett årsmöte har vi även ett digitalt nybörjarmöte tisdagen den 25 april, alternativt torsdagen den 27 april.

Så länge vi hjälps åt, så stärker vi våra rötter. Vårt engagemang gör Amnesty starkare. Och då kommer det alltid att komma nya blommor till orkidén.

TANVIR MANSUR, LEDAMOT

STYRELSENS HÖRNA

POSTTIDNING B

Avsändare:
Amnesty International
Box 4719
116 92 Stockholm

Begränsad eftersändning.
Vid definitiv eftersändning återsänds
försändelsen med den nya adressen
på baksidan (ej adressidan):

ANNONS

**DÄR LIGGER DU
OCH PROTESTERAR
MOT HOMOFoba LAGAR**

Med sms-nätverket Amnesty Alert
kan du agera mot orättvisor
på några sekunder.

**Sms:a ALERT
till 72990 för att gå med.**

amnesty.se/alert

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

